3058/D

223

Presented by
Dr. Wellcome
5 July 1928

O. XI. 60

2 leaves (Virginis Pictures ... III & ... ...)

LITERAL TRANSLATION.

A wonderful yet true narrative of the manners and customs of the inhabitants of Virginia, quite recently settled by the English, who have been formed into a colony by Sir Richard Grenville in the year 1585.

The expense of this publication having been borne by Sir Walter Raleigh, Governor-General, by the authority of Her Most Serene Highness, the Queen of England

Written in the English tongue by Thomas Haricot, a servant of that same Sir Walter, and who was sent into the colony to study the geography of the region.

Now first translated into Latin by C. C. A., A.D. 1590.

48134

ADMIRANDA NARRATIO FIDA TAMEN, DE COMMODIS ET INCOLARVM RITIBVS VIRGINIÆ, NVPER ADMODVM AB ANGLIS, QVI À DN. RICHARDO GREINVILE EQVESTRIS ORDINIS VIRO EÒ IN COLONIAM ANNO. M.D.LXXXV. DEDVCTI SVNT INVENTÆ, SVMTVS FACIENTE DN. VVALTERO RALEIGH EQVESTRIS ORDINIS VIRO FODINARV̄ STANNI PRÆFECTO EX AVCTORITATE SERENISSIMÆ REGINÆ ANGLIÆ.

ANGLICO SCRIPTA SERMONE À THOMA HARIOT, EIVSDEM WALTERI DOMESTICO, IN EAM COLONIAM MISSO VT REGIONIS SITVM DILIGENTER OBSERVARET

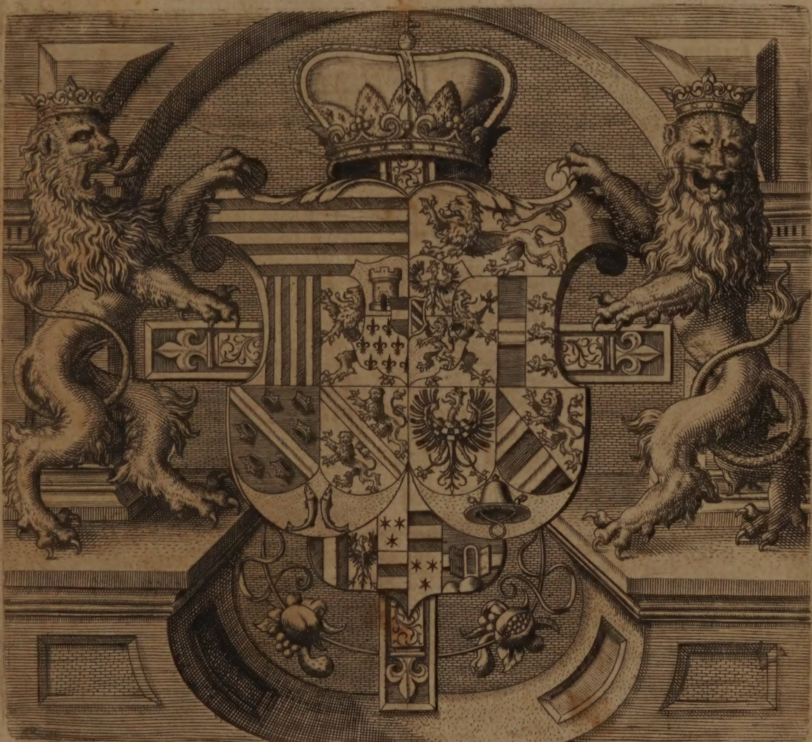
NVNC AVTEM PRIMVM LATIO DONATA À
C. C. A.

FRANCOFORTI AD MOENVM
TYPIS IOANNIS WECHELI, SVMTIBVS VERO THEODORI DE BRY ANNO CIↃ IↃ XC.
VENALES REPERIVNTVR IN OFFICINA SIGISMVNDI FEIRABENDII

1590

SERENISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO MAXIMILIANO, D. G. ELECTO REGI POLONIÆ, &c. ARCHIDVCI AVSTRIÆ, &c. DVCI

Burgundiæ, &c. Adminiſtratori Magni Magiſtratus in Pruſſia, Teutonici ordinis Præfecto per Germaniam & Italiam, Comiti Tyrolis, &c. Domino ſuo Clementiſſimo.



IN communi omnium gratulatione de felici Sereniſſimæ veſtræ Maieſtatis reditu, Sereniſſime Rex, non potui facere, quin animi mei lætitiam etiam declararem Ser. V. M. prolato aliquo munuſculo, quod quidem exile eſt, & pro tenuium mearum facultatum ratione: ſed quod arbitror non minus futurum gratum

ipſi S. V. M. propter argumenti nouitatem, quam aliud quoduis fortaſſe ab opulentiore profectum. Perſpectum enim mihi eſt, quantum delectetur S. V. M. rerum nouarum, præſertim admiratione dignarum, cognoſcendi ſtudio.

AD Ipſam igitur adfero Nouam hanc, & Admiratione dignam Hiſtoriam VIRGINIAE, noui Orbis, ad Septentrionem obuerſi, Prouinciæ, nuper admodum Anglorum nauigationibus repertæ, in qua ſoli vbertas, aeris temperies, commoditates quæ in ea haberi poſſunt, Indigenarum ritus, veſtitus, & viuendi ratio breuiter, fideliter tamen deſcribuntur: additis etiam veris Indigenarum & aliquot oppidorum iconibus, diligenter & magna cura a me ad viuum expreſſis, quo facilius rei narratio intelligi, & totius Prouinciæ veluti Idea quædam animo concipi poſsit.

NON aſpernabitur autem (vt ſpero) S. V. M. exiguum hoc mei erga ipſam deuoti animi teſtimonium, ſed pro ingenita ſua Clementia benigne ſuſcipere, & ſuo patrocinio tueri dignabitur.

DEVS autem OPT. MAX. S. V. M. diutiſsime ſeruet incolumem, & præclaros ipſius conatus fortunare velit. Francoforti ad Mœnum, KL. Aprilis M D X C.

Ser^mæ V. M.

humilimus cliens,

THEODORVS de BRY
Leodienſis.

BENEVOLIS COLONIAE, QVAE IN VIRGINIAM TRADVCTA EST, PROMOTORIBVS ET FAVTORIBVS.

POST primam Nauigationē, quæ a Domino WALTERO RALEGH inſtituta eſt, ad inueſtigandam eam Prouinciam, quæ nunc VIRGINIÆ nomine cognita eſt, multæ aliæ nauigationes ipſius ſumptibus in eam factæ ſunt, vti anno 1584. deinde annis 1585. & 1586. poſtremùm hoc proximo anno 1587. De his varii ſermones ſunt habiti calumniarum pleni ab illis qui inde regreſſi ſunt, præſertim vero iis, qui Dn. RICHARDVM GREINVILE comitati ſunt anno 1585. quæ nauigatio fuit omnium primaria, & maximi momenti nunc etiam eſt: nam ipſi integro anno in ea regione hæſerunt, cum ſuperiore nauigatione ſex duntaxat hebdomadibus mora facta ſit, & reliquæ ſequentes ſolummodo inſtitutæ ad commeatum & ſupplementum inferendum, neque illis quidquam amplius obſeruatum eſt. Ii ſermones non modicum damnum intulerunt viris illis qui alioqui huic negotio fauiſſent, & ſumtus aliquos feciſſent in laudē & beneficium noſtræ nationis, vt taceam priuatum emolumentum & auctoritatem, quæ ipſis inde acceſſiſſet: vt appariturum confido ex his quæ in eorum contumeliam, qui contrarium aſſeruerunt, contingere poterunt; modo vos beneuoli fautores & promotores, creſcatis numero, perſeueretis in ſententia, aut, ſi aliqua dubitatio ſuborta eſt, de integro beneuolum animum adferatis, & aliquid conferatis pro ratione commodorum quæ iſtic inueſtigata ſunt, & poſtea intelligetis neceſſario requiri. Nam, ob hanc ſermonum varietatem, plurimi veſtrûm nihil certi de ſumtibus faciendis ſtatuere poteratis.

Cum ergo ex eorum ſim numero, qui in rerum inueſtigatione diligentem nauarūt operam, & ad Indigenas miſſi fuerunt, idcirco plura obſeruare & cognoſcere potuerunt quam reliquum vulgus: vtile iudicaui vobis communicare noſtrorum laborum fructum (vt intelligatis, quam inique ea actio calumniis proſciſſa fuerit) hoc publico ſcripto, duabus præſertim de cauſis.

Primum, vt qui ex vobis ignari adhuc ſunt & dubii eius Prouinciæ ſtatus, cognoſcere poſſint, huius nauigationis primarium Auctorem, ſubnixum fauore ſuæ Maieſtatis, ſufficientem cauſam habuiſſe, vt, neglectis huiuſmodi calumniis, non modo perſeueraret in ſuo inſtituto, miſſa hoc poſteriore anno in eam Prouinciam noua Colonia: ſed vt etiam paratus ſit, pro temporis & rerum occaſione, illud omni conatu proſequi.

Deinde, vt vos, cum huius inſtituti continuationem animaduertetis, in vniuerſum intelligere queatis, qualis ſit ea regio, & inde perpendatis, quantum emolumenti & commodi ex veſtra negotiatione, (ſi eam conſtanter retinueritis) ad vos rediturum ſit, vel colonia eô deducta, vel alia ratione negotium promouendo.

Denique licet mea narratio, vt reliquæ, propter earum varietatem vobis dubia ſit; huius varietatis cauſam paucis primum vobis declarare cupio, vt candide deinceps iudicium ferre poſſitis, pro rerum occaſione.

Nonnulli, ex noſtro cœtu qui inde rediit, iuſta ratione puniti fuerunt ob delicta in ea Prouincia commiſſa, & male inſtitutam vitæ rationem: illi ob peruerſam ſuam natu-

ram non modo maligne ſuos Præfectos calumniati ſunt, ſed eorum gratia ipſam etiam Prouinciam vituperarunt. Idem fecerunt eiuſdem facinoris participes.

Alii ſtatum & conditionem ignorantes, non ſunt tamen veriti a ſuo reditu inter ſuos commilitones, præſertim vbi nemo adeſſet qui eos mendacii argueret, ſeſe adeo venditare, quaſi reliquis plus obſeruaſſent, & longiora feciſſent itinera: ignominiæ enim ſibi fore exiſtimabant, ſi, cum duodecim menſibus in ea Prouincia hæſiſſent, plurima de ea referre non potuiſſent, ſiue vera, ſiue falſa. Nonnulli igitur plura retulerunt quam ipſi viderint aut obſeruarint: alii vero eo impudentiæ prolapſi ſunt, vt ea quæ & ipſi & alii certiſſima eſſe iſtic cognouerunt, omnino negare non pudeat. Alii cum difficultate credunt ea, quorum nullam habent notitiam.

Eius ignorantiæ cauſa inde porro orta, quod plurimi, toto illo tempore, quo in ea Prouincia permanſimus, aut inſulam quam incolebamus numquam fuiſſent egreſſi, aut non procul inde digreſſi, & paucis locis; aut quod multi auro & argento, ſi qua ſpes affulgeret, inhiarent, nec quicquam penſi ducerent, niſi vt aluum farcirent; aut quod plerique iudicio & prudentia carerent, & iuſto loquaciores eſſent.

Aliis, qui in oppidis ſolum verſati erant, aut qui, vt ingenue dicam, numquam antea erant peregrinati, miſera videbatur ea Prouincia, quod iſtic neque vrbes Anglicanis ſimiles, neque tam magnificas ædes, neque victus rationem tam opiparam, neque molles & tenuiore pluma farctos lectos reperirent, & ex ſuo iudicio de ea pronuntiabant.

Cum vero meum inſtitutum duntaxat fuerit, vt paucis demonſtrarem occaſionem varietatis iſtorum ſermonum, & aliorum ſimilium a noſtris hominibus habitorum, in quibus inuidiæ, nequitiæ, iniuriarum & futilium rerum plena omnia, quique a prudentibus viris ne cogitari quidem debuerãt; diutius iſtorum relatione vobis moleſtus eſſe non cupio, ſed ad commoda tranſibo, quæ neruus ſunt earum rerum, quarum mentionem facere debeo. Hunc igitur librum in tres primarias partes diuidam, vt pleniorem commodorum eius Prouinciæ notitiam dare poſſim.

Prima parte declarabo commoda iam inueſtigata, aut inueſtiganda, in vſum non modo ceſſura veſtrum qui eam Prouinciam incolitis aut incoletis, ſed eorum etiam, qui ſua cura & induſtria, tanta abundantia adquirent, vt ea noſtris Anglis vel commercio, vel permutatione communicare poſſint, vnde & ipſi opes ſibi parient, & illi qui cum ipſis commercia exercebunt, denique in commune omnibus proderunt noſtræ præſertim nationis hominibus, ad multarum rerum ſupplementum, quæ antea vel ab exteris vel ab hoſtibus peti ſolebant: ea commoda, diſtinctionis gratia, mercaturam appello.

Secunda parte comprehendam ea regionis commoda, quæ ſola ad humanæ vitæ ſuſtentationem ſufficere poſſe experti ſumus, vt indigenis ſunt in vſu, & nobis item fuerunt toto illo tempore quo iſtic hæſimus.

Tertia parte agam de reliquis commoditatibus, quarum meminiſſe potero, & neceſſarias iudicabo illis qui ibi habitabunt, præſertim de his quæ ad fabricas attinent, & aliis neceſſariis. Huic accedet breuis deſcriptio naturæ & rituum Indigenarum.

PRIMA

PRIMA PARS, DE MERCATVRAE COMMODITATIBVS.

Sericum herbaceum, vel Herba Sericea.

HERBAE genus eſt in ea Prouincia, in cuius foliis naſcitur laudatum ſericum, inſtar tenuis & ſplendentis pelliculæ, quæ detrahitur. Ad binos pedes cum ſemiſſe vel etiam altius adoleſcit, foliaque profert binos pedes longa, vnum lata. Similis naſcitur in Perſia, eodem quo Virginia gradu ſita; ex qua multa ſericea opera fiunt, quæ ad nos in Europam vſque adferuntur. Si hæc planta coleretur vt in Perſia, non dubium eſt quin magna vtilitas cum tempore reditura eſſet ad eos qui eam colerent, quandoquidem ſerici tantus apud nos & apud alios vſus eſt. Atque in ea ſum opinione, longe maiorem, meliorem & lætiorem prouenturam, ſi fœcundo ſolo ſereretur. Abunde tamen multis eius Prouinciæ locis ſponte prouenit, cuius in Anglia factum eſt periculum: nam integer pannus ſericeis ſtaminibus contextus ex ea factus eſt, qui proba & laudabili materia conſtare iudicatus eſt.

Bombyces.

PER eam prouinciam iter facientes, frequenter bombyces inuenimus prægrandes admodum, inſtar nucis iuglandis craſſos: ſed non ea abundantia, quæ nobis dicta fuerat. Cum tamen regio eos alat, dubium non eſt, quin, ſi mori & aliæ arbores neceſſariæ plantarentur locis ad bombyces alendos commodis, & diligenti cura bombyces educarentur ab iis, qui eius

rei notitiam habent, non minus commodum ſint accepturi Virginiæ incolæ, quam nunc accipiunt Perſæ, Turcæ, Jtali, & Hiſpani.

Linum & Canabis.

RARO iſtic eodem loco naſcuntur Canabis & Linum; quia non ſeruntur: ſed illud dumtaxat quod tellus ſponte producit, a noſtro caule & foliis diuerſum; materia tamen eorum, qui in his verſati ſunt, iudicio perinde bona ac noſtrum. Et licet nullum eius rei haberemus experimentum, ipſa tamen tellus ſatis ſuperque indicat, egregie iſtic prouenturum, atque ſi ſereretur, quemadmodum decet, etiam abunde: quandoquidem tantum ſit ſoli quod ad huius ſationem coli poſſet. Quanta inde perciperetur vtilitas ex lineorum pannorum & funium confectione, nemo facile aſſequi queat.

Alumen.

TERRAE vena eſt ſecundum littus maris ad quadrageſimum & quinquageſimum miliare in longitudinem protenſa, ex qua nonnullorum, qui periculum in Anglia fecerunt, iudicio, bonum alumen conflatum eſt, eius generis quod Alumen rupeum ſiue de Rocca cognominatur. Commoditatis illius opulentia adeo cognita eſt, vt de ea plura dicere ſuperfluum exiſtimem. Eadem vena Chalcanthum, Nitrum & Alumen plumeum ſiue ſciſſile præbet, non tamen ea quantitate quam vulgare, quod magni eſt precii & non contemnendæ vtilitatis.

Wapeih.

WAPEIH *ab indigenis appellatum terræ genus eſt Lemniæ, quam ſigillatam vulgus appellat, valde ſimile, quæ depurata eiuſdem facultatis eſſe deprehenſa eſt a noſtris Medicis & Chirurgis, vel etiam præſtantior. Indigenæ ad vlcera vulneraque curanda frequenter vtuntur. Magna eſt quibuſdam locis eius abundantia: & cærulei coloris interdum reperitur.*

Pix, Pix liquida, Reſina, Terebinthina.

MAGNA eſt earum arborum frequentia, quæ reſinas iam enumeratas ferunt. Ea quidem Inſula, in qua habitauimus, quindecim miliaribus

ribus in longitudinem patens, & quinque aut ſex in latitudinem, plena eſt arboribus eius fere generis.

Saſſafras.

SASSAFRAS, ab indigenis illius Prouinciæ WINAVCK *appellatum, ligni genus eſt valde ſuauis odoris, & magni in Medicina vſus ad curandos varios morbos. Experientia comprobatum eſt, multo præſtantius Guaiaco. Eius deſcriptionem, vtendi rationem, & facultates tradidit Doctor Monardes libello De ſimplicibus medicamentis ex Occidentali India delatis.*

Cedrus.

CEDRVS lignum eſt odoratum, ad fabrilia opera valde accommodum, vt ſunt ſcrinia, ſpondæ, menſæ, abaci, teſtudines, citharæ, & ſimilia, vt iam experientia comprobatum eſt. Facilis etiam eius vſus ad pleraque alia.

Vinum.

VITIS duo genera ſponte naſcuntur: alterum tenuibus vuis & acerbis, noſtris Anglicanis magnitudine paribus: alterum lõge maiorib. dulci liquore plenis. Si accederet huic generi conueniens cultura, magna vini commoditas inde accederet.

Oleum.

DVO etiam nucum genera, ad oleum conficiendum idonea: ſed alterum maxime. Si molæ, aliave inſtrumenta adeſſent, magna vtilitas inde elici poſſet: iſtic enim abundant. Sunt etiam tria baccarum genera inter ſe differentia, quarum forma glandibus ſimilis, a quibus, vt Indigenarum vſu comprobatum eſt, bonum elicitur oleum. Illius præterea Prouinciæ vrſi admodum pingues ſunt, & quibuſdam locis magna eorum frequentia: horum pinguedo, cum ſit liquida, commode oleum vocari poſſet, ad multa vtile.

Villoſæ pelles.

Secundum littus marinum frequentes ſunt Lutræ, e quarum pellibus, ſi naßis aliisve commodis inſtrumentis caperentur, magna accederet vtilitas. Martes Scythicas ſiue Zibellinas pelles etiam expectamus: nam ex indigenarum relatu intelligimus, magnam eorum animalium frequẽtiam nonnullis eius Prouinciæ locis inueniri, licet binæ duntaxat pelles ad nos peruenerint. Lynces et inueniri audimus, tametſi hactenus nullos cõſpexerimus.

Ceruinæ pelles.

PELLES ceruinæ crudæ, aut rupicapræ pellis inſtar paratæ, ab indigenis quotannis millenæ vilium mercium permutatione redimi poſſent: & tamen animaduerti nequit, numerum ceruorum imminui, tanta eſt eorum frequentia.

Muſtelæ odoratæ.

ITER facientes in muſtelam odoratam, quam vulgus Ciuettam appellat, ab indigena cæſam incidimus: alio deinde loco recenter iſtic aliquam aut plures fuiſſe ſubodorati ſumus: inde collegimus, indigenarum præſertim ſermonibus confirmati, Prouinciam illas etiam alere. Magna hinc ſane accederet vtilitas.

Ferrum.

DVOBVS eius regionis locis, octoginta aut centum & viginti a noſtra arce miliarib. inuenimus non procul a littore marino multas rupes, quæ multum ferrum continere, a metallicis hominibus deprehenſæ ſunt. Inuenitur etiam multis aliis eius Prouinciæ locis. Commoda igitur ex eo poſſet fieri mercatura, cum præter viles in operarum victum expenſas, magna iſtic liquorum copia reperiatur: & quandoquidem in Anglia ingens ſit ligni penuria, ſaburræ loco nauibus imponi, & in Angliam aduehi poſſet ferrũ iſtic excoctum.

Aes.

CENTVM & quinquaginta miliaribus in interiorem regionem progreßi, in duobus oppidis inuenimus apud indigenas multos paruos planos orbes

bes ex ære, qui, vt intelleximus, conflati fuerant a nonnullis qui vlterius adhuc habitabant, vbi, ipſis referentibus, montes & flumina erant, quæ grana quædam alba proferebant metallica argento ſimilia. Id ita eſſe confirmari poteſt ex eo, quod primum in eam regionem aduenientes, ego cum alijs quibuſdam vidimus: obſeruauimus enim parua duo argentea fragmenta rudiuſcule efformata ſingula teſtonem Gallicum forte pendentia, WIROANS *ſiue Reguli cuiuſdã octoginta circiter a noſtro propugnaculo miliaribus habitantis auribus appẽſa. Ab eo ſciſcitatus quot dierum itinere diſtaret locus vnde habuiſſet, ex eodem illo loco accepiſſe intellexi, vel viciniore, in quo, vt poſtea reſcitum eſt, æs & grana alba metallica reperiebantur. Continebat autem æs illud, vt periculo facto deprehenſum eſt, aliquid argenti.*

Vniones.

MVSCVLOS *edentes, interdum margaritas ſiue vniones inuenimus, ſed noſtro infortunio vel ſcabras, vel maculis aſperſas, nõdum enim inueſtigauimus ea loca, in quibus & elegantiores & maiore quantitate inueniri intelleximus. Vnus e noſtris qui ſimilium rerum peritus erat, ab indigenis circiter quinquies millenas collegerat: ex harũ numero ſelegit rariores elegantia & colore præſtantiores, magnitudineque & rotunditate æquales, ad monile ex his conficiendum, quod Ser*[ma] *Reginæ donare habebat in animo, niſi ingentibus tempeſtatibus in reditu excepti, eius & multarum aliarum rerum iactura facta fuiſset.*

Gummi.

VARIA *inueniuntur Gummi genera, & alia medicamenta Pharmacopolis idonea, quorũ mentionem faciemus, quando ab ijs qui ſimiliũ rerum peritiam habẽt, intelligemus plura eſse obſeruata, quam a nobis: nã nullum eorum periculum fieri potuit, quod omnia iam dicta tempeſtate perierint.*

Varij generis tincturæ.

RHVS *coriariorum, ab Anglis, ob multiplicem in tincturis eius vſum, bene notum, iſtic creſcit. Coquere ſolent herbam quandam* WASSEWÓWR *appellatam, paruas & tenues radices* CHAPPACOR, *& corticem arboris ab indigenis Tangomóckomindge, e quibus fiunt diuerſi rubri colores. Horum colorum nullum adhuc factum eſt in Anglicis pannis periculum indigenæ ſolum vtuntur ad tingendos capillos & faciem, & chlamydes, cerui-*

nis pellibus conſtantes, colore imbuẽdas; deinde ad iuncos & vimina, e quibus ſtoreæ, ſportæque eleganti opere contexuntur, tingenda, cum nihil aliud habeant ab ipſis magnopere æſtimatum quo vti poſſint. Si quis tamen eos colores mercaturæ nomine indignos cenſet: dubium tamen non eſt, quin noſtri, qui eam regionem incolerent, ad multos vſus traducere poſſent, quemadmodum & alios colores iſtic reperiri ſcimus.

Iſatis.

ISATIS, ſiue glaſtum Angliæ tinctoribus bene notum & carum: nimis parua quantitate in Anglia naſcitur, ob ſoli penuriam: at in Virginia, regione ampliſſima, & multis locis inculta ſeri poſſet. Nec dubium eſt, quin optime naſceretur, cum in Inſulis quæ ab Accipitribus, apud Hiſpanos Acores vocatis, nomen inuenerunt, abunde naſcatur, quæ in eodem ſunt climate, quemadmodum & Inſula vulgo Madera appellata.

Sacchari cannæ ſiue arundines.

SACCHARI cannas ſiue arundines iſtic plantandas detuleramus, ſed cum negligenter fuiſſent adſeruatæ, & tempus eas ſerendi iam elapſum eſſet, quando eo appulimus, periculum ex animi ſententia nullum facere potuimus. Cum tamē ſimili climate naſcantur, vt in auſtrali Hiſpaniæ & Africæ parte, bonam ſpem adhuc habemus. Poſſent etiam conſeri mali aureæ, limoniæ & cotoneæ, vnde ſuo tempore, diligenti cura & ſolicitudine adhibita, non paruæ commoditates ſacchari, confectionumque ex ſaccharo & cydoniis haberi poſſent.

Multæ aliæ ſimiles commoditates ex ſatione & cultura adquiri poſſent, quas veſtro iudicio permitto: alia præterea multa, quæ nondum a nobis ſunt inueſtigata. Potuiſſem etiam mentionem facere duarum aliarum non contemnendarum commoditatum, quarum altera certa eſt, altera in ſpe cōſiſtit, non cultura adquirendæ, ſed quæ, ſponte cum naſcantur, breui tempore colligi ad conſeruationem poſſent. Longiorem etiam ſermonem de iam memoratis inſtituere potuiſsem, veluti de locis natalibus earum, & in quibus commodius ſererentur, quo anni tempore: deinde quanto temporis interuallo adoleſcere poſsent, & qua quantitate, ad vtilitatem ex illis percipiendum: ſed quia alij præter fauentes noſtræ actioni, notitiam earum rerum adquirere poſsent, in totius actionis detrimentum, ego de induſtria iſta ſilentio preſſi; non ignarus, hæc quæ ſcripſi, noſtris beneuolis ſufficere: atque his priorem iſtius libri partem abſoluam.

SECVN-

SECVNDA PARS,

DE COMMODITATIBVS ANNONAE INDIgenis Virginiæ familiaris, & qua nos vſi ſumus cum eò appelleremus: Et primum de his quæ ſeruntur & coluntur.

PAGATÓWR *ab indigenis appellatum, id eſt, quod Occidentalis Indiæ incolæ* MAYZ *vocant. Grana fert piſis Anglicanis magnitudine æqualia, nec forma admodum diſſimili: ſed varii coloris, modo albi, modo rubri, nunc flaui, aut cærulei. Ea trita, albam præbent farinam, ex qua, vt decet, piſta bonus fit panis. Dum iſtic hæſimus, nos illud præparauimus hordei modo, & tenuem cereuiſiam, illi, quæ ab Anglis Ale dicitur, ſimilem, ſuauis admodum ſaporis coximus. Non eſt dubium, quin addito lupulo multo fortior & præſtantior fieret. Granum eſt magni admodum prouentus, vtpote quod mille, mille & quingenta, & bina interdum millia reddat. Tria eius Mayzi ſunt genera; quorum duo ad ſex vel ſeptem pedum altitudinem creſcunt, & maturitatem adipiſcuntur vndecim aut duodecim a ſatu hebdomadibus, interdum etiam decem, pro ſationis tempore & ratione: alterum ad decem circiter pedum altitudinem aſſurgit, & trimeſtri cum ſemiſſe matureſcit. Singuli calami quaternas ſpicas, aut ternas, aut binas, vel vnicam interdum ferunt, ſingulis ſpicis quinquies, ſexies & ſepties centena grana continentibus, nonnunquam plura vel pauciora. Ex his granis indigenæ ſibi edulia præter panem parant,*

vel ea integra decoquendo donec molleſcant, aut confractorum farina & aqua pultem conficiendo.

OKINDGIER, *a nobis Fabæ appellantur, quia magnitudine & forma Anglicanis fabis ſimile eſt, planius tamen, & diuerſorum colorum, interdum maculoſum. caule & foliis multum a noſtris differt, guſtus tamen ſuauitate eis non cedit.*

WIKONZÓWR, *nos Piſa appellamus, vt a fabis diſtinguamus; multo minores enim ſunt, licet forma non multum diſcrepent: ſapore tamē & bonitate longe noſtra piſa ſuperant. Utrumque genus decem a ſatu ſeptimanis maturū eſt. Interdum ex illo trito pultem parant, vel coquunt donec molleſcat, & hiſcere incipiat, noſtro more, vel vnicū genus ſeparatim, vel vtrumq; mixtim, nonnūquam ſuum Mayzum etiam admiſcent: vel varietatis gratia iam decoctum terunt in mortario, & pinſunt in maſſam, quam deinde in partes diuidunt, & iis veſcuntur varietatis gratia.*

MACÓCQWER, *noſtris peponibus, melonibus & cucurbitis valde ſimiles ſunt. Omnia tamen iſta genera eiuſdem ſaporis ſunt in Virginia, illiuſque grati admodum: inſuper ex eodem ſemine proueniunt. Unum genus menſtruo ſpatio matureſcit, alterum bimeſtri.*

Naſcitur iſtic planta, quæ illorum iudicio, quibus eius deſcriptionem dedi, Atriplicis genus eſt. In quatuor aut quinque pedum altitudinem excreſcit: ex eius ſemine fit pulticula denſa, boni admodum ſaporis: ex caulis illius cineribus, ſalis maſſam conflant, quo ad ſaliendos ſuos cibos vtuntur; nam alium ſalem non norunt. Nos ex eius foliis olus coquebamus.

Alia præterea eſt prægrandis Planta, cuius flos calendulæ floris formam æmulatur, ſex pedes alta, cuius caput cum flore dodrātalem latitudinem obtinet. Hanc nonnulli magnam illam Solis plantam eſſe cenſent. Ex eius ſemine panem conficiunt & pultis genus.

Omnes iſtæ commoditates prædictorum eduliorum, aut ſatione vel plantatione adquiruntur, ſingulorum generum ſemente ſeparatim nonnunquam facta: magna vero ex parte, omnibus mixtim in eodem agro ſatis. Ut vobis porro ſoli illius vbertatem demonſtrem, non inutile iudicaui, illorum colendi terram & ſerendi rationem breuiter deſcribere.

Numquam iſtic ſolum fimo, aut alia reſtercoratur, neque aratro aut pectine colitur Anglicano more: ſed ſubſequente duntaxat ratione præparatur. Aliquot ante ſationem diebus, viri, ligneis inſtrumentis magna ex parte inſtar ligonum factis, oblongo manubrio; feminæ, bidentibus,

aut palis pedem tantummodo longis, & circiter quinque pollices latis, breui manubrio (quia ſedentes laborant) terræ ſuperficiem ſolum refodiunt, ad inutiles herbas, vetereſque Mayzi culmos cum ſuis radicibus euellendum. Has per biduum aut triduum ſole reſiccatas cumulatim congerunt, atque vt efferendi moleſtiam fugiant, comburunt. Exiſtiment aliqui forſitan eos cineribus vti ad terram ſtercorandam: quod ſi ita eſſet, cineres vndequaque diſpergerent, quod tamen eos facere non obſeruauimus (niſi vbi maiores erant cumuli) aut ſingulari cura ſuum frumentum ſererent locis cinere aſperſis, cuius rei non admodum ſolicitos eos eſſe comperimus. Hæc eſt terram colendi apud eos ratio.

Hoc autem modo ſerunt vel plantant. Ab extrema agri parte initio facto, bidente foramen faciunt, in quod quatuor grana conijcientes, ſummam curam adhibent vt ea pollicem vnum inter ſe diſtent; deinde ſtatim terra obruunt: atque iſta ratione per totum agrum opus ſuum proſequuntur foramina faciendo eaque replendo; eo tamen reſpectu, vt omnia ſerie quadam ſerantur, ſingulæque ſeries dimidiam orgyiam ab inuicem ſeparatæ, foramina accipiant tantundem inter ſe diſtantia, vt inter bina foramina dimidiatæ orgyiæ ſpatium ſit. Interdum fabas & piſa ſimili obſeruata diſtantia interſerunt: & varijs locis admiſcet MACÓCQVVER, *Atriplicis & Plantæ ſolis grana.*

Terræ ſic cultæ ager continens quadraginta decempedas Anglicas in longitudine, & quatuor in latitudine, reddere poſſet, ſecundum rationem a me ſubductam, frumenti, fabarum & piſorum ducentos Londinenſes modios, præter MACÓCQVVER, *Atriplicem, & Plantam Solis. Cum tantum agri in Anglia quadraginta frumenti modios reddit Domino, præclare ſecum actum putat.*

Vtile igitur duxi vobis hæc aperire, vt qui eam prouinciam inhabitabitis, cognoſcatis quantum eius ſolum frumento excipiendo aptum, ſit præferendum noſtro: præter alias commoditates quas adfert, quæ adſeruari poſſent: tanta eſt eius vbertas, vt exiguo labore opus ſit, ſi cum eo qui apud nos requiritur, conferatur. Propterea vobis aſſerere non dubito, vnicum virum (quantum ex ſubducta a me ratione colligere licet) tantum agri, quod quidem frumentum ante tulerit, viginti quatuor horarum ſpatio colere poſſe, quod illi referat, quæ ad ipſum luculenter alendum annuo ſpatio ſufficient, licet nihil inde recipiat, quam quæ ſolum ipſum ferre eſt aptum, puta illa ipſa, quæ ante enumeraui, pateatque ager duodecim orgyias cum ſemiſſe in longitudinem & latitudinem. Quod ſi opus eſſet (multa tamen iſtic eſt terra

vacua) ex eodem fundo duæ meſſes colligi poſſent: nam quouis tempore ſerere & plantare licet, a medio Martio in finem vſque Iunii, ſic vt quādo abſumpta eſt annona prioris meſſis, denuo ſeri poßit. Porro licet quibuſdam Prouinciæ eius locis ex eodem agro binas colligant meſſes, vt iam intelleximus: ſi vos incolæ idem experiri velitis in Anglico frumento, licebit id facere, vel omittere, donec ampliorem habeatis occaſionem de ea re maturius cogitandi. Quod ad ſoli naturam attinet, nihil dubitandum eſt: nam nos periculum fecimus in hordeo, auena, & piſis, quæ quidem de induſtria non ſeuimus, ſed cum forte excidiſſent in ſterilem alioqui terram, non minus tamen eleganter creuerunt, quam quæ in Anglia conſpexerimus. De frumento nullum facere periculum licuit, quod ex aquæ ſalſæ aſperſione mucorem contraxiſſet: ſecale nullum habuimus. Longius paulo euagatus ſum, non ſine vtilitate tamen, vt ſpero: nunc ad meam narrationem regrediar, & reliqua ad hoc caput pertinentia perſequar.

Planta eſt ſponte naſcens, ab indigenis VPPÓWOC *nuncupata. Ea apud Occidentales Indos varia adepta eſt nomina, pro locorum in quibus naſcitur ratione & vſu. Hiſpani vulgo* TABACO *appellant. Folia eius reſiccata & in pollinem redacta, tubulis quibuſdam ex argilla formatis imponuntur, incenduntur, fumuſque per os attrahitur. Is fumus ſic hauſtus pituitam craſſoſque humores ex capite & ventriculo elicit & purgat, & corporis meatus aperit. Qui eo vtuntur, non modo ab obſtructionibus corpora præſeruant: ſed ab his quas habent, modo nimium vetuſtæ non ſint, breui liberantur: hinc eorum corpora ſana, nec in ipſis obſeruare memini, graues pleroſque morbos, quibus in Anglia plerumque affligimur.*

Istud Uppówoc tanti apud indigenas eſt pretii, vt etiam exiſtiment ſuos Deos ipſo delectari. Hinc fit vt interdum ignes ſacros faciant, & ſacrificii loco huius pulverem injiciant, & nauigantes in tempeſtatibus iſtum pulverem in aerem & aquam ſpargant: ſic naſſa ad capiendos piſces recenter contexta, pulverem in eam iniiciunt, & in aerem ſpargunt. Eundem ritum etiam obſeruant liberati a graui aliquo periculo, vt in aera pulverem iaciant, miros admodum geſtus exprimentes, modo pedibus terram pulſantes, modo ſaltantes, modo manibus comploſis, & in altum protenſis, cœlum ſpectantes, & diſſona verba efferentes.

Nos ipſi, dum iſtic hæſimus, illa herba vſi ſumus ex eorum inſtituto in noſtris morbis, atque etiam a noſtro reditu: variaſque eius facultates & mirandas experti ſumus, de quibus ſi nobis inſtituendus eſſet ſermo, integer liber conſcribendus eſſet. Sed de his multa dicere ſuperuacaneum eſt: nam pericu-

periculum a peritis Medicis in viris & mulieribus aliisque promiſcue factum, fidem earum facultatum adſtruit.

Hæ ſunt quas noui, & quarum meminiſſe potui, commoditates ad humani corporis ſuſtentationem pertinentes, ex agricultura prouenientes: reliqua quæ iſtic affatim reperiuntur, ſponte proueniunt.

Radices.

OPENAWK radices ſunt rotundæ, quarum aliquæ nucis iuglandis magnitudine ſunt, aliæ multo maiores. Naſcuntur humidis & paludoſis locis, multæ ſimul cohærentes, tamquam funiculo traiectæ eſſent. Eæ in aqua aut aliter coctæ, bonum præbent alimentum.

OKEEPENAVK, rotunda etiam eſt forma, & aridis locis creſcit: inuenitur interdum magnitudine capitis humani. Recentes & iam primum terra erutæ debent edi hæ radices: nam obſiccitatem, neque elixationem neque aſſationem ferunt. Cedunt ſuperioribus guſtus ſuauitate: in panis tamen penuria, & nonnunquam varietatis cauſa, indigenæ iis veſcuntur cum piſcibus & carne: atque meo quidem iudicio, tam facilis ſunt digeſtionis, atque vulgaris panis Anglicus ex ſecalis farina confectus.

KAISHVCPENAVK, radix eſt alba oui gallinacei magnitudine, ſimilique fere forma: mihi adeo grati ſaporis non eſt viſa atque ſuperiores: propterea non magnopere laborauimus, vt eius natales obſeruaremus. Indigenæ tamen coquunt & edunt.

TSINAW, radicis genus eſt, illi admodum ſimile, quæ in Anglia China root, hoc eſt, Radix Chinæ nuncupatur, ex Orientali India delata, & exiſtimamus illius genus eſſe. Naſcuntur multæ ſimul connexæ, caulemque habent, illi plantæ, quam Angli Brier vocant, ſimilem: folia vero multum diſſimilia: quæ arboribus ſuſtentata, illas arcte amplectantur, & ad earum vſque faſtigium reptant. Ex his radicibus recentibus in fruſta conciſis, contritis, & cum aqua expreſſis, ad ſuccum eliciendum fit panis; decoctæ, bonum præbent iuſculum gelatinæ ſimile, ſed multo ſuauioris ſunt guſtus, ſi cum oleo miſceantur. Hoc vero Tſinaw non eſt illa planta, quæ nonnullis occaſionem præbuit, vt pro Radice Chinæ eam in Angliam adferrent: nam poſtea demum obſeruata eſt, & eius vſus qualem nunc retuli. Sed illam quæ in Anglia delata fuit, adhuc ignoramus, ipſique adeo indigenæ, an ad aliquam rem vtilis ſit, licet radices multum ſint inter ſe ſimiles.

COCVSHAW, plerique noſtrum eam radicem eſſe arbitrati ſunt, quæ ab Occidentalis Indiæ Hiſpanis Caſſaui appellatur, eam ob cauſam illi idem nomen indiderunt. Naſcitur locis paluſtribus & humidis. Ex ea pro indigenarum conſuetudine parata, fit bonus panis, atque ſuaue pulmentum, magnique eſt vſus inter indigenas. Huius radicis ſuccus toxicum eſt, eam ob cauſam exprimendus, antequam radix in vſum recipiatur. Primum igitur pelle ademta ſole aut igne ſiccatur, deinde in farinam teritur, atque ita panis conficitur: aut dum adhuc recens & viridis eſt, repurgatur, in fruſta conciditur, teritur, & in paſtillos conformatur; qui ad ignem vel ſupra ignem poſiti donec aceſcant, denuo in pollinem reducuntur, ex quo panis fit, aut polenta ſalubris & ſuauis guſtus.

HABASCON radix eſt calida, magnitudine & forma Paſtinacæ admodum ſimilis: veſca non eſt ſola, ſed cum aliis cibis coqui ſolet.

MVLTIS etiam eius Prouinciæ locis naſcuntur Allia, a noſtris Anglicanis parum differentia. Ad ea loca in quibus creſcunt venientes, multa collegimus & edimus; ipſos autem indigenas numquam illis veſcentes conſpexi.

Fructus.

VARIIS locis magna Caſtanearum quantitas reperitur, quæ a nonnullis crudæ eduntur, ab aliis confringuntur, & pultis modo coquuntur: aliqui etiam ex iis elixis maſſam conficiunt illi ſimilem, quæ ex ipſorum fabis ſupra memoratis fit.

NVCES regiæ plurimis locis maxima frequentia naſcuntur, eæque duorum generum: magnæ enim ſunt ſiluæ ad multa milliaria protenſæ; quarum arbores tertia ex parte ſunt nuces. Vnum genus ſapore & forma parum a noſtris Anglicis differt, putamine tamen eſt craſſiore & duriore: alterum genus maius, cortice admodum ſcabro & duro præditum, nucleum habet magnum, dulcem & oleaginoſum. Licet noſtro more eis veſcantur, lapidibus tamen etiam confringunt, & in mortarium cõiectas cum aqua contundunt, ad lac conficiendum, quo varie in ſuis pultibus vtuntur; ſuo etiam frumento, fabis, piſis & peponibus admiſcent ſuauioris ſaporis conciliandi gratia.

MESPILA, fructus ſane bonus, ſic a nobis nuncupatus præſertim ob has cauſas; quod primum eſui non ſit aptus, niſi mollis & tener; deinde quod vmbilicum ſiue caput habeat noſtris meſpilis ſimile, & eiuſdem ſit magnitudinis: ſapore tamen & colore plurimum ab illis differt: nam hic rutilo

colore

colore eſt vt ceraſa, & valde dulcis, inſipidus tamen, cum ceraſa medium inter dulcem & acerbum ſuccum habeant.

METAQVESVNNAVK, elegans eſt fructus, forma & magnitudine fere noſtrorum pirorum, ſed foris & intus impenſe ruber. Naſcitur in planta cuius folia admodum denſa ſunt, aculeis pungentibus plena. Nonnulli qui in India verſati ſunt, & ingentis precij colorem illum Cochimilla nuncupatum creſcentem viderunt, aiunt eius plantam ſimilem eſſe Metaqueſunaukſtirpi, quæ an ſit vera Cochimilla, an illius ſpurium aliquod genus, nihil aſſerere poſſum, cum, vt intellexi, Cochimilla in fructu non proueniat, verum in ipſius plantæ folijs. Huius autem folia, quantum ad hanc rem attinet, adeo diligenter non obſeruauimus.

VVARVM duo ſunt genera, quarum memini inter Mercaturæ commoditates.

FRAGA etiam iſtic naſcuntur non minus ſuauia & magna, quam quæ in Angliæ hortis coluntur.

MORA, & alij ſimiles fructus, quales etiam in Anglia habemus.

SACQVENVMMENER, baccæ genus eſt Capparibus ſimile, paulo tamen maius, confertim in planta quadam naſcens, quæ in ſtagnantibus aquis reperitur. Coctæ per octo aut nouem horarum ſpatium, vti neceſſe eſt, ſuauis & ſalubris cibus ſunt: alia ratione manducatæ, pariunt ad tempus delirium, aut aduerſam valetudinem.

Eſt iſtic Arundinis genus granum ferens noſtræ ſecali aut frumento ſimile, quod decoctum eſui eſt aptum.

In noſtris peregrinationibus inuenimus quibuſdam locis ſylueſtria piſa noſtris Anglicanis ſimilia, minora tamen, ſed eſui apta.

Obſeruata etiam quinque Baccarum vel glandium genera, quæ in diuerſis arborum generibus naſcuntur; primum Sagatémener, alterum Oſámener, tertium Pummuckóner. Has glandes ſiccare ſolent ſupra tegetes ex arundine contextas ſubtus facto igne, eodem fere modo quo nos in Anglia hordeum aqua maceratum. Cum eis veſci volunt, in aqua primum macerant donec tenereſcant: deinde coctæ, vel ſolæ eduntur, aut in farinam cōminutæ, ad offas panis conficiendas eſui aptas. Ex his tribus generibus iam dictis indigenæ oleum dulce eliciunt. Quartum genus Sapúmmener dictum, coctum & compreſſum, Caſtaneæ ſapore eſt: ex hoc interdum panem pinſunt. Quintum genus Mangúmmenauk, glans eſt quercus illius Prouinciæ: ea deſiccata, vt priores, deinde aqua macerata & decocta, in cibum cedit tam miniſtris quam patribus-familias, vel varietatis cauſa, aut ob panis penuriam, cum piſcibus vel carnibus.

Quadrupedes.

Quibuſdam locis inueniuntur magna Ceruorum armenta: qui ſecundum littus marinum verſantur, fere ſunt eiuſdem magnitudinis cum Anglicanis, aliqui etiam minores: in interiore regione, vbi ſunt vberiora paſcua, maiores ſunt. In hoc noſtris ſunt diſſimiles, quod longiore cauda ſint præditi, & cornuorum extrema in dorſum recurua habeant.

Omnes cuniculi a nobis iſtic conſpecti, quoſque illic eſſe intelleximus, cinerei ſunt coloris vt lepores: quibuſdam locis tanta eſt eorum frequentia, vt aliquot oppidorum incolæ chlamydes ex eorum quos capiunt pellibus ſibi parent.

SAQVENVCKOT & MAQVÓWOC paruorum animalium duo genera, cuniculis tamen maiora eſui apta. Nos nulla vmquam cepimus, ſed his quæ ab indigenis capiebantur, & nobis adferebantur veſcebamur aliquando.

SCIVROS cinerei coloris interdum a nobis captos edimus.

VRSI omnino nigri ſunt & edules: indigenæ hieme eos venantur, & frequenter illis veſcuntur, nos etiam aliquando. Hac vero ratione plerumque capiunt. Inſulas quaſdam & alia loca ad quæ ſe recepiſſe vrſos a venatione norunt, accedũt, vrſi ſimulatque quempiam conſpexerunt, fugiunt, & in proximas quæ occurrunt arbores conſcendunt, hos indigenæ perſequũtur, & ſagittis configentes ex arboribus deturbant, aut necatos, aut ita vulneratos, vt facile poſtea mactari queant. Nos etiam aliquando noſtris ſclopis eos deijciebamus.

Nomina collegi viginti & octo diuerſorum generum Quadrupedum, quas per eam Prouinciam ſparſas intelleximus, præſertim in media prouincia: harum duntaxat duodecim fuerunt nobis obſeruatæ: quæ vero eſui aptæ ſunt, eas ſolum cognouimus quarum ſupra meminimus. Indigenæ nonnunquam Leones occidunt & ijs veſcuntur. Nos vero, eorum lupos & canilupos cum illos capere poteramus: nolui tamen inter quadrupedes, quæ eſui aptæ ſunt, recenſere, ne quis me in his rebus, minoris eſſe iudicij, quam neceſſe ſit, exiſtimet: poſſem tamen ſaporis differẽtiam, quæ inter illos & noſtros eſt, in medium proferre, ex commilitonum quorundam noſtrorum ſententia qui vtroſque deguſtarunt.

Aues.

PAVONES Americani cum femellis, Palumbi, Perdices, Grues, Ardeæ

Ardeæ iſtic reperiuntur, & hieme frequentes cygni & anſeres. Nomina omnis generis auium illius Prouinciæ adnotata habeo ſex & octuaginta, indigenarum ſermone vernaculo, e quibus (præter ſupra dictas) nonnullas cepimus & comedimus: præterea penes nos ſunt icones octo varij generis auium aquaticarum, & ſeptemdecim auium fiſſipedum ſiue terreſtrium, cum appellationibus quibus indigenæ eas inſigniunt, multo tamē plures vidimus & edimus, quæ temporis penuria depingi non potuerunt. Cum vero melius inſtructi, & parati fuerimus ad plura obſeruāda: omnia vobis exhibebuntur, cum quadrupedibus, piſcibus, arboribus, fruticibus & herbis.

Iſtic etiam ſunt Pſittaci, Accipitres, Æſalones, quos tamen nunquam deguſtauimus: ſed aliam ob cauſam meminiſſe volui.

Piſces.

Quatuor anni menſibus Februario, Martio, Aprili & Maio, Acipenſeres, & haleces (quorum nonnulli eiuſdem magnitudinis cum noſtris, plerumque tamen longe maiores, nempe octodecim aut viginti venciarum, interdum etiam duorum pedum vel ſupra) iſtic admodum frequentes, quibus etiam menſibus maxime commendantur, nos ſane optimi ſaporis eos reperiebamus.

Sunt etiam iſtic Trutæ, Turſiones, Raiæ, Mugiles, Paſſeres, multique alii piſces optimi ſaporis quos captos edimus, quorum nomina, mihi duntaxat cognita vulgari indigenarū idiomate: eicones præterea habemus duodecim generum piſcium iſtic expreſſas cum eorum nominibus.

Duas habent indigenæ rationes capiendi piſces; vna naſſis ex arundine, quæ iſtic firmior eſt, confectis: altera magis peregrina eſt, fitque perticis extrema parte acuminatis, quas in piſces vibrant, vt Hiberni ſua iacula, remis cymbam impellentes, vel per minus altas aquas gradiendo.

Habent etiam pleriſque locis magna quantitate genera quæ ſequuntur.

Cancros marinos iis ſimiles qui in Anglia capiuntur.

Ostrea varii generis, magna, parua, rotunda & oblonga, quæ reperiuntur in aqua marina, vel in ſtagnis marinis, ſed in aqua marina capta longe præſtantioris erant ſaporis quam alia, quemadmodum etiam apud nos.

Mvscvlos præterea, cochleas marinas, & aſtacos.

Seekanavk, piſcem teſtacei generis, circiter pedem latum, cauda cruſtacea & multis pedibus præditum vt cancer, oculis in dorſo eminenti-

bus, boniſaporis. Jnuenitur in aquis marinis reſtagnantibus, & interdum ſecundum littus marinum.

Multæ ſunt Teſtudines terreſtres & marinæ, tectæ denſa teſta: caput, pedes, & cauda, ſerpentis aut venenati alicuius animalis partes eſſe videntur, edules tamen ſunt, quemadmodum & earum oua: nonnullæ repertæ fuerunt vlnam ſiue dimidiam orgyiam & amplius latæ.

Hæc habui quæ dicerem de victu, quo toto eo tempore quo hæſimus in Virginia vſi ſumus, atque etiam indigenæ, quantum quidem obſeruaui, aut meminiſſe poſſum, aut ſcripto dignum iudicaui.

TERTIA ET POSTREMA PARS,

DE RELIQVIS REBVS SCITV NECESSARIIS,

his qui in Virginia habitare volent. Breuis præterea deſcriptio naturæ & morum Indigenarum eius Prouinciæ.

De commoditatibus rerum ad fabricas & alias res neceſſariarum.

QVAE nunc declaranda reſtant, ad fabricas & alia mechanica opera attinent: veluti Arborum varia genera, ad ædificiorum, nauigiorum, aliarumque rerum fabricas, calx, ſaxa, lateres: quorum poſtremorum niſi mentionem feciſſem, dubitaſſent nonnulli an iſtic reperirentur, vel negaſſent maligni, iſtic inueniri.

Quercus elegantes, rectæ, præaltæ, & optimæ ad fabricandum materiæ, frequentiſſimæ, & nonnullis locis vaſtæ admodum.

Frequentes Iuglandes vt iam dictum eſt, quarum nonnullas octoginta pedes lõgas, rectas, enodes vidimus, elegantes admodum ad opera facienda quatuor aut quinque orgyiarum.

ABIETES, magnæ & præaltæ ad malos nauium.

RAKIOCK indigenis dicta arbor, facilis ad opera aliqua facienda, ex hac indigenæ noſtri vicini, magna ex parte ſuos lintres fabricant, aluei inſtar, ignis duntaxat auxilio, & ſaxeæ ſecuris, teſtæque: nos interdum conſpeximus huiuſmodi lintres ſeu μονόξυλα, tam capacia, vt viginti viros vehere poſsent præter impedimenta multa. Cum vero eæ arbores magnæ, altæ, rectæ, teneræ & leuis materiæ ſint, commodas fore ad malos nauium & ad alia opera exiſtimo.

CEDRVS, lignum tenerum ad fabricandum, & commodum ad abacos, arcas, pyxides, ſpondas, teſtudinum tabulas, citharas, & alia pleraque vt ante dixi. Ex noſtris nonnulli, qui loca quædam adierunt in quibus non fui, cupreſſos ſe vidiſſe affirmarunt, quarum lignum maxime accommodum ad ſimilia & alia opera, & magni precii eſt.

Corylus, e quo ſuos arcus conficiunt. Aquifolia, ad viſcum parandum capiendis auibus, neceſſaria.

SALICES ad vimineas ſportas & naſſas capiendis piſcibus Anglicano more idoneæ: licet indigenæ ſolis arundinibus vtantur, quæ firmæ & lentæ cum ſint, ad huiuſmodi res ſunt vtiles admodum.

FAGI, & Fraxini, ſitulis & circulis faciendis idoneæ: ex his etiam arat. a & alia multa fabricari poſſent. Vlmi item & Saſſafras arbores.

ASCOPO, arbor Lauro ſimilis, cuius cortex calidus & acris eſt. Arborem illam Occidentalis Indiæ quam Monardes Caſſiam ligneam appellat, valde refert.

Multæ præterea ſunt aliæ arbores peregrinæ, quarum nomina ignota, niſi idiomate Virginiano, quarum enumeratione vobis moleſtiã exhibere nõ eſt nunc neceſſe, cum ad fabricas, aliaſq; res neceſsarias, ſatis multas retulerim. Pleræq; tamẽ adhuc reſtãt, quæ ſine dubio, ad cõmodos vſus conferri poſsent.

De Saxis, lateribus, & calce nunc agendum. Litore illo marino noſtræ habitationi vicino, nulla ſaxa inuenimus (exceptis lapillis & ſilicibus quatuor inde miliaribus) præter ea quæ procul ex interiore prouincia allata fuerant. Nonnullis noſtris peregrinationib. obſeruauimus varia ſaxa dura, & magnos ſilices, & peculiare ſaxi præduri genus marmori ſimile, ex quo indigenæ ſecures ad findenda ligna idoneas parant. Diligente tamen noſtra inquiſitione factum eſt, vt paulo vlterius in interiore regione magnã omnis generis quantitatem inueniri intellexerimus, eorum tamen latomias ignorabant: nã cũ non indigeant, illa non perquirunt: quia ſatis ſe habere putant, ſi in ſingulis familiis vnũ aut alterum, ad frangendas nuces, terendas teſtas, exacuendũ aſ, & lapidearum ſecurium aciem, habeant. Foſsioni ẽt non ſunt addicti: nam ſcrobes duntaxat faciunt circiter tres pedes profundas, ideo

nihil

nihil mirum, ſi nullas latomias norunt, neque calcis ſaxa, quæ tamen viciniore ipſis loco forſitan reperiuntur quam ipſi exiſtiment.

Interea donec ea, vel aliæ res neceſſariæ, ſint obſeruatæ abunde quibuſdam locis inueniri, eorum penuriam vos, qui eius prouinciæ inquilini futuri eſtis, ſupplere poteritis, lateribus, quibus conficiendis multa argilla tenax variis prouinciæ locis reperitur: præterea calce ex oſtreorum teſtis parata aliisque conchis vſtis, pro eorum more qui inſulas. Tenet & Shepy, aliaque varia Angliæ loca inhabitant: namſimilis calx perinde bona comperta eſt atque vlla alia. Oſtreorum teſtæ iſtic frequentes, inſuper varijs alijs locis. Præterea ſecundum littus marinum ſtagnantes ſunt aquæ, quæ multa milliaria in longitudinem, & tria aut quatuor in latitudinem patent, quarum fundum dimidio aut integro ad ſummum, pede aqua tectum, non alia re conſtat.

Hoc de ſaxis addere poſsum, nobilem virum ex noſtris, circiter centum viginti milliaribus a noſtra arce, ad collis latus aquis vicinum ingentem venam reperiſſe præduri ſaxi.

De Natura & moribus Indigenarum.

Pauca dicenda reſtant de Indigenarum natura & moribus, ampliorem narrationem in aliud tempus dilaturus: nũc duntaxat vobis indicare cupio, non eſſe metuendum, vt nobis qui iſtic habitabimus, vllam moleſtiam exhibeant, aut negotium faceſſant: imo illi potius nos metuent & obſeruabunt.

VILI chlamyde e ceruinis pellibus parata, medium corpus inuoluunt, reliquis partibus nudi, magnitudine inter ſe differunt, quemadmodum nos in Anglia: nulla omnino arma habent ex ferro aut chalybe ad nos offendendum, & quemadmodum ea parari debeant, ignorant: eorum arma ad nocendum ſunt duntaxat arcus ex corylo, & ſagittæ ex arundine, deinde ſtipites lignei plani, duorum cubitorum longitudine: ad tegendum vero, nihil præter ſcuta ex arborum corticibus facta habẽt, & armaturam quandam ex bacillis ſilo intertextis.

Eorum oppida exigua, mari vicina, pauca numero, quorum nonnulla decem, aut duodecim ædes continent, aliqua viginti: maximum quod conſpeximus ſupra triginta ædibus non conſtabat: muri ſi qui ſunt, conſtant ex arborum corticibus palis colligatis, aut palis ſolis terræ infixis coniunctim.

ÆDES ſtructæ ex perticis ſumma parte in fornicem inflexis & colligatis, eadem ratione qua pergulæ fornicatæ in Anglicis hortis fiunt, tectæ corticibus in multis oppidis, nonnullis autem, tegetibus aut ſtoreis magna ex parte ſcirpo contextis, a ſummo ædium faſtigio ad imum; earum longitudo plerumque latitudinem bis ſuperat, nonnunquam ſex & octo orgyiarum, ſeu 12. & ſedecim vlnarum Anglicanarum, licet aliquas viderimus, quæ duodecim orgyiarum longitudinem æquarent.

Quibuſdam locis, WIROANS ſiue Regulus, vnicum oppidum in ſua poteſtate habet: alibi bina aut terna; nonnullis ſex, octo, & plura: potentiſſimus qui cum nobis negotium fuit, plura non habuit quam decem & octo ſuo imperio ſubiecta, ex quibus ad ſummum ſeptingentos vel octingentos ad bellum aptos colligere potuiſſet. Singulæ Præfecturæ idiomate inter ſe variat, & quo maiore locorum interuallo ſunt inter ſe diſcretæ, tanto maior eſt idiomatis diuerſitas.

Eorum bella fiunt ſubitis incurſionibus, & plerumque ſub noctis crepuſculum, vel ad Lunæ ſplendorem, vel alioqui ſtructis inſidijs, aut ſtratagemate aliquo. Raro acie decernunt, niſi vbi frequentes ſunt arbores, poſt quas vtrique, emiſſis arcu ſagittis abdere ſeſe queant.

Si forte bellum inter nos & ipſos ſuboriretur, qualis illius futurus eſſet exitus, cum nos tam variis modis illos ſuperemus, veluti diſciplina militari, armorum & aliarum rerum ratione, facile æſtimari poteſt ex ipſa experientia aliquot locis facta, vbi ſecuriora ad ſe tegendum arma ipſis fuerunt, celeris fuga.

Miſera eſt plebs, nobiſcum collata, & quæ ingenii & iudicii penuria in rerum noſtrarum notitia & vſu, noſtras quiſquilias pluris æſtimat, quam res magni precii. In iis tamen quas faciunt rebus, ſi eorum defectus cõferatur cum noſtra abundantia, apparent admodum ingenioſi & induſtrii: licet inſtrumentis careant noſtris ſimilibus, nec eam habeant induſtriam, neque artem & ſcientiam quam nos. Rebus igitur omnibus exacte perpenſis, noſtræ ſcientiæ & artes, longe eorum induſtriam excellere deprehendentur, faciliuſque in actum perducentur. Propterea tanto veriſimilius eſt illos noſtræ beneuolentiæ & amicitiæ cupidiores, atque vt nobis placeant & obſequantur auidiores futuros. Sperandum ergo eſſet, ſi humaniter & amice cum eis agatur, breui ad ciuiliorem vitæ rationem, & ad veram religionem amplectendam, traducendos: nam iam aliquam Religionem profitentur, licet a vera alienam: qualiſcunque tamen ſit, ſpes eſſet tanto facilius illam reformatum iri.

Multos Deos credunt, quos MONTÓAC appellant, diuerſorum

tamen

tamen generum, & ordinum: vnum ſolum primarium & magnum Deum qui fuerit ab æterno. Is (ipſis aſſerentibus) mundum conditurus, initio creauit alios deos primarii ordinis, vt eſſent tamquam media & inſtrumenta, ipſi ſubſeruientia cum ad creationem, tum ad gubernationem: deinde Solem, Lunam, & ſtellas tamquam Semi-Deos & inſtrumenta alterius ordinis præcipui. Dicunt aquas primum omnium eſſe factas, ex quibus Dij omnes creaturas viſibiles & inuiſibiles condiderunt.

Ad hominis generationem quod attinet, dicunt mulierem primum fuiſse creatam, quæ ex vnius ex Deis congreſſu concepit & genuit liberos. Inde ſe originem ducere perhibent. Quot vero anni & ſecula inde præterierint, ignorant, cum literis & ſimilibus adminiculis careant, nobis familiaribus ad temporum ætates conſignandas: ſed quæ de his rebus ſciunt, ex parentum traditione liberi acceperunt.

Omnes Deos humanam naturam habere putant, ea de cauſa imaginibus humanæ formæ illos exprimunt, eoſque KEWASÓWOK *appellant, vnicus* KEWAS *eſt dictus. Illis proprias ædes ſiue templa dicant, quæ Machicómuck nominãt, in quib. fiũt precationes, cantus, & per multos dies oblationes ad ipſorũ Deos. In quibuſdam templis nos vnicum Kewas obſeruauimus, in aliis binos, aliquando tres. Vulgus etiam pro Diis habet.*

Animæ immortalitatem ẽt credunt, eam ſtatim atque a corpore ſoluta eſt, transferri ſecũdum opera quæ fecit, vel ad Deorum ſedes ad perpetuam felicitatem fruendum, vel ad ingentem foſſam ſeu ſcrobem (quam in extremis mundi finibus procul ab ipſis verſus occidentem ſitis eſse cenſent) ad perpetuum ignem: eum locum ipſi POPOGVSSO *appellant.*

Ad huius opinionis confirmationem, bina exempla mihi retulerunt de duobus viris qui ab obitu denuo vitæ ſunt reſtituti. Vnum paucis, ante noſtrum in eam prouinciam aduentum, annis contigerat in ſcelerat oquodam viro, qui cum a morte ſepultus fuiſſet, poſtridie tellus, in qua conditus fuerat, moueri cœpit: terra erutus, indicauit animam pæne in POPOGVSSO *coniectam, niſi Deorum quiſpiam eam liberaſſet, atque conceſſiſſet vt ad ſuos rediret declaraturam quæ agenda eſſent, ne in barathrum illud conijcerentur. Alterum eodem anno accidit quo iſtuc appulimus, in oppido ſexaginta milliaribus a noſtro propugnaculo diſtante: vir quidam a morte ſepulturæ traditus, deinde terra erutus, vt prior, affirmabat animam ſuam viuere, licet corpus in ſcrobe ſepultum iaceret, illum iter feciſſe procul admodum per viam longam & latam vtrimque elegantiſſimis arboribus conſitam, adeo raros & excellentes fructus ferentes,*

vt ſimiles antea neque conſpexiſſet, neque exprimere quales eſſent poſſet, tandem ad ſplendidas ædes perueniſſe, apud quas patrem ſuum reperiſſet antea defunctum, qui illi expreſſe præcepit vt rediret, & amicis ſignificaret quæ bona ipſis eſſent agenda, vt eius loci delitiis frui poſſent, quo peracto, denuo ad ſe reuerteretur.

Quacunque tandem ſubtilitate præditi ſunt Reguli & Sacerdotes, ea tamen opinio multorum plebeiorum animis ita inſedit, vt maiore in reuerentia ſuos Præfectos habeant, & maiore ſollicitudine ſua negotia peragant, vt tormenta a morte effugiant, & felicitate frui poſſint. Pœnæ nihilominus in peccantes ſunt inſtitutæ, veluti in fines, mœchos, & alios ſceleratos homines: nam aliqui morte puniuntur, aliis multa irrogatur, alii verberibus cæduntur, pro peccatorum, quæ commiſſa ſunt, magnitudine.

Hæc eſt Religionis eorum ſumma, quam a nonnullis ipſorum ſacerdotibus, quibus familiarior eram, didici: in qua tamen non erant adeo firmi, neque tantum tribuebant ſuis traditionibus & hiſtoriis, quin noſtra familiaritate & colloquio dubii admodum redderentur in ſuis opinionibus, & noſtras valde admirarentur, & in multis deſiderium naſceretur plura diſcendi quam ipſis exprimere poſsemus eorum lingua.

Apud nos plurima conſpexerunt, veluti Mathematica inſtrumenta pyxidem nauticam, magnetis vim ferrum ad ſe attrahentis, vitra varias rerum imagines referētia, vrentia ſpecula, incendiarios ſiphones, ſclopos ferreos, libros, eorum ſcripturam & lectionem, horologia ſonantia quæ ſponte moueri credebant, & pleraque alia, quæ adeo illis erant peregrina, tantumque mentis illorum captum ſuperabant, vt qua ratione ea fabricata eſsent, aſsequi neſcirent: propterea illa cenſebant Deorum potius eſse opera, quam hominum, vel ſaltem a Diis nobis donata, & demonſtrata. Inde factum, vt eorum plurimi talem de nobis conceperint opinionem, vt niſi ſe veritatem & religionem amplecti ſibi perſuaderent, eam potius a nobis petendam, quos Deus adeo charos habebat, quam a rudi & imperita plebe, qualem ſe agnoſcebant facta ſui cum nobis comparatione. Propterea in tali materia maiorem nobis adhibebant fidem.

Sæpiuſcule in ſingulis ad quæ perueniebam oppidis, pro mea facultate & quantum tempus permittebat ipſis declarabam, quæ in Bibliis continebantur: in illis doceri verum & vnicum Deum, ipſius in operibus omnipotentiam, contineri etiam veram doctrinam ſaluationis noſtræ per Ieſum Chriſtum, referebam deinde miracula, & primaria noſtræ religionis capita. Ad-

ta. Adijciebam præterea, materialem illum librum ex ſe nulla virtute eſſe præditum, vt conijcere poteram ipſos exiſtimare, ſed quæ in illo contineretur, doctrinam. Plurimi tamen manibus tractare, amplecti, oſculari, ad pectus, caput, & reliquas corporis partes applicare voluerunt, ea ratione demonſtrare cupientes ſummum quo flagrabant deſiderium, ea quæ illis propoſueram cognoſcendi.

WIROANS ſiue Regulus cum quo habitabamus WINGINA nuncupabatur: plurimi ex eius ſubditis libenter nobiſcum verſabantur, vt noſtris precibus intereſſent, ſæpe in ſuam vrbem inuitabant, & ad alias perducebant interdum, ad preces fundendas & Pſalmos canendos, ſperantes iſta ratione participes fieri earum rerum, quas nos expectabamus.

Is WIROANS bis grauiſſime ægrotauit, cum ita langueret, nec vllum auxilium a ſuis ſacerdotibus ſperaret, atque exiſtimans ſe in hoc graui periculo verſari, quod nos & Deum noſtrum offendiſſet, aliquos ex noſtris accerſiit, vt Deum orarent, ipſi placeret, vel priſtinam valetudinem ei reſtituere, vel poſt mortem, ad ſe euocare vt cum ipſo in felicitate viueret. Plurimi alii ægri idem a nobis poſtulabant.

Semel marceſcebat & corrumpebatur eorum frumentum ob nimiam ſiccitatem quæ præter ſpem inciderat, metuētes ne propter iniuriam aliquam nobis ab ipſis illatam id contigiſſet, plurimi ad nos venerunt, poſtulantes noſtrum Anglicanum Deum oraremus, ſegetes illorum conſeruare vellet, ſe, vbi maturuiſſent, participes earum nos facturos.

Nullus vmquam morbus, nihil damni aut ſiniſtri ipſis accidebat, quin cauſam reijcerent, vel quod nos aliqua in re offendiſſent, aut nullum beneficium in nos contuliſſent.

Alium rarum & admirabilem caſum, reliquis omiſſis, referam, antequàm finem dicendi faciam, quo omnes indigenæ qui nos norant, aut qui de nobis aliquid intellexerant, excitati ſunt, vt nos ſumma in æſtimatione haberent. Res autem ſic habuit. Nullum oppidum in quo clandeſtina aliqua conſilia aduerſus nos inita fuiſſent (nobis nullas pœnas vindictæ cauſa ab eis repoſcentibus, quia omnes rationes quærebamus quibus humanitate illos pelliceremus ad noſtram amicitiam) immune abiit, quin paucis a noſtro inde diſceſſu, diebus plurimi ex plebe breui tempore perirent, nonnunquam viginti in vno oppido, in alio quadraginta, ſexaginta, etiam centum & viginti, magnus certe numerus pro incolarum raritate. Id vero nullibi contingebat, vt intelleximus, niſi in iis oppidis in quibus verſati eramus,

& aliquid contra nos machinati eſſent, idque poſtea. Fuit hic grauis morbus, quem ipſi ignorabant, nec quibus remediis curari poſſet norant, & cui ſimilem numquam antea conſpectum ſeniores quique referebant, peculiariter a nobis obſeruatus, & ab ipſis etiam indigenis. Sic vt nonnulli ex noſtris amicis, præſertim vero WIROANS WINGINA, *cum obſeruaſſent ſimiles effectus in quatuor aut quinque oppidis, in quibus ſiniſtra aduerſum nos inierant conſilia, ſibi perſuaderent vindictam eſſe diuinam noſtra de cauſa, & quod Dei nutu, quos vellemus, ſine armis, occidere & verberare poſſemus, tametſi ad illos non accederemus.*

Eam ob cauſam, cum intelligebant nos a quibuſdam eorum hoſtibus iniuria affectos in noſtris peregrinationibus, nec nos de ipſis vindicaſſe, licet, arma haberemus, metuentes ne res ſic impune abiret aliquam c[illegible] cauſam, rogabant nos, vt cum noſtro Deo ageremus, vt eos occideret, quemadmodum alios occiderat qui nobis nocuerant: futurum enim id nobis magno decori & vtilitati, atque etiam ipſis: ſe porro ſperare, id ipſorum cauſa facturos, pro ea amicitia qua illos amplectebamur.

Illos vero admonuimus, ſimiles preces Deo non eſſe gratas: ipſum enim huiuſmodi precibus non velle adſtringi: omnia quidem facta eſſe, & fieri poſſe, ſed ſecundum ipſius voluntatem, & prout ſtatuerat: nos propterea vt ipſa re oſtendamus nos eſſe veros eius cultores, potius contrarias preces concipere debere, vt videlicet illi, & ipſi nobiſcum quiete ſimul viuere poſsimus, vt ipſius veritatis participes fiamus, & illi in omni æquitate ſeruiamus, cōmittentes tamen earum & reliquarum rerum euentum diuinæ ipſius voluntati, & vt pro ſua ſapientia conuenire ſtatuit.

Sed quia res illico poſt ſucceſsit ex eorum animi ſententia, noſtris precibus id contigiſse arbitrati ſunt, atque noſtras admonitiones fuiſse diſsimulationis plenas: eam ob cauſam pro gentis ritu gratias egerunt, licet enim pollicitatione ipſis non ſatisfeciſsemus, ipſorum tamen deſideriis eſse ſatisfactum.

Hic admirabilis caſus, in omnium indigenarum mentibus tam mirabilem de nobis opinionem impreſsit, vt aliquot populi quid dicerent aut cogitarent de nobis ignorarent, dij ne eſsemus an homines: præſertim cum animaduerterent toto illo morbi contagioſi tempore, neminem ex noſtris occubuiſse, aut grauiter ægrotaſse: obſeruarunt etiam nos nullas habere feminas, nec ipſorum vxores appetere.

Inde nonnulli conijciebant nos a mulieribus non eſse genitos, idcirco immorta-

immortales; ſed eſſe ex veteri quadam proſapia ante multa ſecula oriundos, & ad immortalitatem excitatos.

Quidam etiam prædicere velle videbantur, alios noſtri generis aduenturos ad ipſos occidendum, & eorum oppida occupandum: id autem cōijciebant aliqui ex rei quæ acciderat euentu.

Exiſtimabant eos qui breui nos ſubſequerentur, in aere adhuc verſari inuiſibiles & incorporeos, atque illos in noſtram gratiam, plebem occidere, immiſſis in eam glandibus plumbeis inuiſibilibus.

Ad opinionem hanc confirmandam, ipſorum medici, quo ſuam imperitiam in morbis curandis tegerent, adeo impudentes erant, vt non modo dicere non vererentur, ſed etiam infimæ plebi perſuaderent, ſe ex ægrorum venis glandes plumbeas iniectas & infixas cum ſanguine exugere.

Non deerant etiam qui putarent nos ipſos ex noſtra habitatione, æneis noſtris tormentis, plebem occidere pro noſtro arbitrio, in quocumque tandem oppido verſarentur, vbi iniuria fueramus affecti, quantacumque inter nos & illos eſſet diſtantia.

Alii vero cenſebant verum Dei eſſe opus, in noſtram gratiam: & nos ſane aliquam habemus occaſionem idem ſentiendi, licet nonnulli contra ſtatuerent, præſertim Aſtrologi ex Solis eclipſi quæ nobis anno præcedente apparuerat, dum eo nauigaremus, & ipſis etiam indigenis valde atrox conſpecta fuerat: præterea ex cometa qui conſpectus eſt paulo ante initium morbi prædicti. Sed negamus primarias fuiſſe cauſas, tanti accidentis cuius longe maiores fuerunt occaſiones, quas nunc proferre non conducit.

Eo ampliorem de his opinionibus narrationem inſtitui, vt cognoſcere poſſitis magnam eſſe ſpem eos perducendi ad humaniorem vitæ rationem ad amplectendam veritatem, denique ad exhibendum nobis honorem & obſequium, noſque metuendos & amandos.

Licet vero nonnulli ex noſtris circiter anni finem, timorem ipſis inijcere voluerunt cæſis ex plebe quibuſdam, in aliquot oppidis ob cauſas quæ facile negligi potuiſſent; quia tamen promeriti erant, metuendum non eſt, eos vel publice vel priuatim depoſituros eam opinionem quam de nobis conceperunt. Qualeſcunque tamen futuri ſint, modo ſimus prouidi, nihil plane nobis metuendum eſt ab ipſis.

Optima autem cum in his, tum in omnibus aliis actionibus eſt expectatio & ſpes, vel vt etiam peſſime cadat, rerum quæ demonſtrari poſſunt noticia & conſideratio.

PERORATIO.

Nunc vobis narrationem inſtituiſſe ſpero, non de paucis & paruis rebus, ſed de prouincia quæ a viris humanis, nec nimium difficilibus & moroſis, ſatis fœcunda iudicabitur, etſi nihil præter ea quorum mentionem feci, eſſet obſeruatum; quæ tamen re vera non ſunt comparanda cum his, quæ adhuc obſeruanda reſtant, nec ſoli, nec commoditatum ratione, vt conijcere poſſumus ex differentia, quam in noſtris peregrinationibus obſeruauimus. Cum enim ea omnia, quorum memini, ſint obſeruata non procul a littore maris, vbi noſtram habitationem habuimus, & ſecundum quod noſtræ peregrinationes maiore ex parte ſunt inſtitutæ: interdum tamen in interiora regionis penetrantes, obſeruauimus arbores ob raritatem craſsiores, ſolum magis pingue, ſolidius, & diligentius excultũ, fungos ampliores, gramen lætius, & Anglicano bonitate non cedens: quibuſdam autem locis regionem abundantem rupibus & ſcopulis, & magis montoſam, frugibus & animalibus abundantiorem, & cultiore populo habitatam, ampliora Dominia, oppida & ædificia maiora.

Cur ergo bona ſpe freti, interiora regionis, magis culta, & alia pleraque inueſtigatum non imus, quemadmodum ea quæ iam a nobis ſunt obſeruata? Idem enim fecerunt Hiſpani, interiora occidentalis Indiæ perueſtigantes. Sic etiam interiora Virginiæ patent, interdum in longitudinem & latitudinem multa centena milliaria: nam ex indigenarum relatione certo comperimus, nullum Chriſtianum Principem eo ſuos terminos protuliſſe. Fieri ergo nequit, quin iſtic ſint plurimæ commoditates, quas in noſtris peregrinationibus nondum obſeruauimus.

Quid porro ſperandum ſit ex natura climatis, quod reſpondet inſulæ JAPAN, *Sinarum regioni, Perſiæ, Syriæ, inſulis Cypri & Cretæ, & Græciæ, Italiæ, & Hiſpaniæ parti Meridionali, aliiſque celebribus prouinciis, veſtro iudicio (ne vos tædio afficiam) relinquo.*

Fieri itaque non poteſt, quin ſatis abunde intellexeritis, qualis ſit aeris temperies omni anni tempore, longe videlicet calidior quam in Anglia, & numquam adeo feruida, vt interdum eſt ſub Tropicis, inter Tropicos, & locis illis vicinis.

Ad regionis ſalubritatem quod attinet, nihil eſt quod dicã: niſi annonæ, præſertim Anglicarũ eſcarum, exceptis viginti diebus, penuria, vixiſſe nos ſolo aquæ potu, & eius regionis cibis, qui nobis interdum adeo erant inſoliti, vt quis exiſtimare potuiſset in grauem aliquẽ morbũ incurſuros ob temperaturam noſtri corporis immutatam: deficiunt et ea adminicula, quæ in Anglia inueniuntur, ad capiendas aues, quadrupedes & piſces ſunt neceſsaria, propterea ſolo indigenarũ auxilio, neq; tã propere, neq; adeo facile, neq; tam

abundan-

abundanter, neque tali delectu potuimus annonam neceſſariam comparare, atque feciſſemus, ſi omnia quæ requirebantur ad nutum, & pro noſtra voluntate habuiſſemus. Panni etiam penuriam paſſi ſumus. Deinde in noſtris omnibus profectionibus, quæ magna ex parte hieme fuerunt inſtitutæ, noſtrum cubile fuit humi & ſub dio. Nihilominus ex toto noſtro cœtu (qui centum & octo viris conſtabat) quatuor duntaxat annuo ſpatio, atque ſub finem occubuerunt, neque prædictas ob cauſas: nam omnes quatuor, præſertim tres, iam debiles & valetudinarii erant antequam in eam regionem peruenirent: imo qui eos nouerant, plurimum mirabantur eos tam diu viuere, eorum ſtatum conſiderantes, quodque eam profectionem ſuſcepiſsent.

Cum igitur iſtic ſit aer adeo temperatus & ſanus, ſolum tam fertile, & reperiantur commoditates ſupra dictæ, facileque adeo ſit iter, vt, quemadmodum experientia conſtat, ter in anno, quocumque tempore abſolui poſsit: deinde Generoſi Domini Walteri Raleigh liberalitas in diuiſione agrorum ſit cognita tam magna (nam non minus dedit vni viro, in ipſius duntaxat vſum, quingentis terræ iugeris) præter multa alia adminicula quæ ille liberaliter confert: ſpero nullam occaſionem relictum iri, cur actio impediatur, aut omnino deſeratur. Modo qui in Virginiam iter inſtituent ad iſtic habitandum, omnibus rebus mediocriter inſtructi ſint in primum annum, vt qui poſtremo eo profecti ſunt, & curam atque diligentiam neceſſariam, cum iſtic erunt, adhibeant, quod facile præſtare poterunt: non dubium eſt quin in poſterum, colligant victui neceſſaria optima & magna quantitate: deinde aliquot pecudum genera tranſuehi eo poterunt Deo volente, vt quæ ante tranſuectæ fuerunt, e quibus aliquæ adhuc reſtant. Similiter noſtrorum fructuum genera, radices, & herbæ etiam ſeri & plantari poterunt, quemadmodum iam quidam periculum fecerunt. Et exiguo tempore colligi poterunt ſupradictæ commoditates, quæ ipſos cum iis quibuſcum negotiabuntur, locupletabunt.

Hi ſunt meorum laborum fructus, quos vobis cognitu neceſſarios nunc eſse iudicaui.

De natura porro & ritibus indigenarum Virginiæ, de numero noſtrarum peregrinationum & earum ſingularibus, de illorum actionibus qui Generoſum D. WALTERVM RALEIGH in eam regionem comitati ſunt, & aliquod munus habuerunt, quorum ſane plerique digni vt eorum celebretur memoria, tamquam qui primi inueſtigatores ſunt eius prouinciæ: de noſtro tum temporis Imperatore D. RICHARDO GREINVILE,

& de noſtro, ab eius diſceſſu, Præfecto RAFO LANE, aliiſque pluribus qui ſub eorum imperio munere aliquo functi ſunt: de Centurionibus, & Naucleris earum peregrinationum, quæ poſtea inſtitutæ ſunt tranſuehendi ſupplementi gratia: de Præfecto & Aſſeſſoribus eorum, qui iam ante eo traducti fuerant, de pleriſque præterea accidentibus & aliis rebus, narrationem cõſcripſi Hiſtoriæ inſtar, additis temporum momentis, quem publicam lucem videre permittam, cum commodum eſse iudicabo.

Jtaque meam Narrationem beneuolo veſtro iudicio permittens, & actionis proſperum euentum expectans ab eo quem nouimus authorem, & gubernatorem non modo huius actionis, ſed etiam omnium aliarum rerum: vobis valedico, hoc menſe Februario anni 1588.

VIVAE IMAGINES ET RITVS INCOLARVM EIVS PROVINCIAE IN AMERICA, QVAE VIRGINIA APPELLATA EST AB ANGLIS, IVSSV

Magnifici Viri D. WALTHERI RALEIG, Equitis & Præfecti fodinarum
Stanni in Cornuwallia & Exonia, profectis anno cIↃ IↃ XXCV.
ad obſeruandas nouas Prouincias, permiſſu & aucto-
ritate Sereniſſimæ Reginæ Angliæ
Elizabethæ.

*OMNIA DILIGENTER OBSERVATA, ET
ad viuum expreſſa a JOANNE WITH, eius rei gratia in illam
Prouinciam annis 1585 & 1588. miſſo: Deinde in æs
inciſa, & primùm in lucem euulgata a THEO-
DORO DE BRY.*

INDEX OMNIVM CAPITVM IN HAC PARTE Virginiæ hiſtoriæ De incolarum ritibus contentorum.

I. Tabula generalis totius regionis ſitum ob oculos ponens.
II. Anglorum in Virginiam aduentus.
III. Regulorum aut Principum in Virginia typus.
IIII. Nobilis Matrona ex Secota.
V. Sacerdos Secotenſis.
VI. Nobilis Virgo ex Secota.
VII. Proceres Roanoack.
VIII. Nobilis Matrona Pomeioocenſis.
IX. Senis Pomeioocenſis hiberna veſtis.
X. Vt Matronæ Daſamonquepeuc liberos geſtant.
XI. Præſtigiator.
XII. Lintrium conficiendorum ratio.

XIII. Incolarum Virginiæ piſcandi ratio.
XIIII. Crates lignea in qua piſces vſtulant.
XV. Fictilium Vaſorum in quibus cibum coquunt forma.
XVI. Sumendi cibum modus.
XVII. Solenne feſtum ad ignem celebrandi ratio.
XVIII. Virginienſium ſaltandi ratio ſolennibus feſtis.
XIX. Oppidum Pomeioock.
XX. Oppidum Secota.
XXI. Idolum Kiwaſa.
XXII. Regulorum Sepulcra.
XXIII. Aliquot Heroum Virginiæ Notæ.


Iodocus a winghe in
Theodore de Bry fe



HONI SOIT QVI MAL Y PENSE
Autore Ioanne With Sculptore Theodoro de Brÿ, Qui et excud.
V N I
Mongoack
Cwareuuoc
Panauuaioc
Neuuſiooc
Secota
Sectuooc
S E C O T A N
Cotan
Aquscogoc
Meguopen
Promontorium tremendum
Tramasquecooc
Paquiwoc
Pomeiock
Wokokon
Dasamonquepeu
Croatoan
Hatoras
Paquiwoc
Scala leucarum 25
5 10 15 20 25
Scalle of 25 leages



Americæ
pars, Nunc Virginia
dicta, primum ab Anglis
inuenta ſumtibus Dn Walteri
Raleigh, Equeſtris ordinis Viri
Anno Dñi · M · D LXXXV regni Vero
Sereniſs: noſtræ Reginæ Eliſabethæ
XXVII
Hujus vero Hiſtoria peculiari
Libro diſcripta eſt, additis
etiam Indigenarum
Iconibus
CHAWANOOK
RIGIA
Ramushouuog
Ohaunoock
Metpcuuem
Catokinge
Waratan
Mascoming
Skicoak
WEAPEMEOC
Cheſepiooc ſinus
Comokee
Chepanuu
Eheſepiooc
Apasus
Pasquenoke
Trinety harbor
OCCIDENS
MERIDIES
SEPTENTRIO
ORIENS

Beneuolo Lectori S.

TAMETSI, amice Lector, homo per inobedientiam ſpoliatus ſit iis bonis, quibus a Deo fuerat in creatione ornatus, prudentia tamen non fuit priuatus, qua ſibi conſulere, neque ſapientia, qua quidquid in ſuum vſum neceſſarium ſit, excogitare poſſit; iis exceptis, quæ ad ipſius ſalutem pertinent, vt ex his feris nationibus colligere licet, de quibus in hoc libro eſt ſermo. nam licet nullam DEI, eiuſque ſacri verbi notitiam habeant, ſintque omnis litteraturæ ignari: nos tamen in multis rebus ſuperant, veluti victus ſobria ratione, & ingenii dexteritate in conficiendis ſine ferreo aliquo, aut alio inſtrumento, rebus tam nitidis & venuſtis, vt fidem ſuperare viderentur, niſi Angli eius feciſſent periculum ſuis in eorum prouinciam peregrinationibus.

Cum vero res ſit admiratione digna, volui hoc libro vobis proponere veras eorum picturas, quas imitatus ſum ex archetypo, mihi opera Domini Richardi Hackluyt Oxonienſis, verbi Dei Miniſtri, (qui eam regionem vidit, & auctor fuit, vt hic liber in publicum prodiret) communicato ab Ioanne With pictore Anglo, qui in eandem regionem miſſus fuit a Ser^{ma} Regina Angliæ, ſolummodo vt illius topographiam faceret, incolarum formam, amictum, victus rationem, moreſque ad viuum exprimeret, non exiguis ſumtibus Generoſi Equitis Domini WALTHERI RALEIG, qui plurimum impendit in exquirenda & perluſtranda ea regione ab anno 1585. vſque ad finem anni 1588.

Hic porro Liber, qui de ea NOVI orbis parte agit, quæ ab Anglis VIRGINIA appellata eſt, primus eſt quem lucem videre permitto, amicis id a me poſtulantibus, ob rei recenter tranſactæ memoriam: licet præ manibus habeam Floridæ hiſtoriam, quæ primum locum obtinere debebat, cum longe ante Virginiam ſit a Gallis inuenta. Breui tamen eius etiam hiſtoriam publicam facere ſpero, hiſtoriam reuera adeo raram, vt ſimilem non conſpectam aut auditam exiſtimem. Londini vtramque accepi, & huc Francofurtum attuli, vbi ego cum meis liberis ſedulam operam nauauimus ſculpendis & exprimendis in æs figuris, cum res ſit non exigui momenti. Quod ad vtriuſq; Narrationem attinet, nobilis viri, mei amici beneuola opera factum eſt, vt politiore Gallico ſermone, & Latine loquatur.

Denique rogatum te volo, ne, ſi quis meos hos libros imitari inſtituat (adeo enim nunc ſunt plerique maligni ingenii, vt ex aliorum labore quæſtum facere cupiant) fides iis libris imitatis adhibeatur: nam in meis Iconibus latent quædam ſecretæ notæ, quæ niſi rite obſeruentur, magnam perturbationem parient.

Anglorum in Virginiam aduentus. II.



VIRGINIAE maritima Inſulis abundant, quæ difficilem admodum præbent in eam regionem aditum: nam licet frequentibus & laxis interuallis ſint inter ſe diſcretæ, quæ commodum ingreſſum polliceri videtur, magno tamē noſtro damno expertiſumus vadoſa eſſe & vndarum breuibus infeſta, nec vnquam interiora penetrare potuimus, donec multis & variis locis minore naui periculum faceremus: aditum tandem inuenimus loco quodam noſtris Anglis bene cognito. Ingreſſi igitur, & nauigatione aliquamdiu continuata, magnum flumen obſeruauimus, è regione prædictarum inſularum ſe exonerans, quod tamen ſubire non licuit, ob anguſtias, arenarum æſtu replente eius oſtium. Longius igitur nauigationem proſequuti, ad magnam inſulam peruenimus, cuius incolæ, nobis conſpectis immenſum & horridum clamorem tollere cœperunt, vtpote qui homines nobis ſimiles numquam antea conſpexiſſent, & in fugam ſe coniicientes, vlulatibus ferarum vel furioſorum ritu omnia complerunt: ſed amice reuocati, propoſitiſque noſtris mercibus, veluti ſpeculis, cultellis, pupis, & aliis quiſquiliis, quas ipſis gratas futuras exiſtimabamus, ſubſtiterunt, & obſeruata noſtra beniuolentia atque amicitia, blanditi nobis, & de aduentu gratulati ſunt: deinde in ſuam vrbem ROANOAC nomine, atque adeo ad ſuum WEROANS ſiue Regulum deduxerunt, qui ſatis humaniter nos excepit, noſtro tamen conſpectu attonitus.

Talis fuit noſter in eam NOVI orbis partem, quam VIRGINIAM appellamus, aduentus: cuius incolarum ſtaturam corporis & ornatum, victuſque rationem, feſta, & conuiuia, ſigillatim vobis proponam.

Regulorum aut Principum in Virginia typus. III



PRINCIPES Virginiæ eo quo in hac figura exprimitur modo, in publicū procedunt. Promiſſam alunt capitis comam, extremos crines in nodum ſub aurem colligantes: ſummum tamen verticem à fronte ad occiput criſtæ gallinaceæ in morem tondent, oblongam volucris cuiuſpiam elegantis coloris plumam, ad criſtæ ſupra frontem initium imponentes, & ad ſingula latera pone aures breuiorem. Auribus appendent vel craſſiuſculos vniones, vel aliud quidpiam, veluti magnæ alicuius auis pedem, prout illis in mentem venit. Præterea frontem, malas, mentum, ipſum etiam corpus, brachia & crura vel puncturis ornant, aut pingunt, alia tamen, quam Floridæ incolæ, ratione. Torquem ex vnionib. aut globulis ex ære, quod ipſi magni faciunt, in collo geſtant, & ex iiſdem armillas in brachiis. Sub pectore proxime aluum notæ apparent, vbi ſanguinis miſsionem facere ſolent, cum morbo corripiuntur: anteriori corporis parti feræ cuiuſdam pellem eleganter concinnatam ſic applicant, vt illius cauda poſt nates propēdeat, pharetram geſtantes e tenui iunco contextam, vna manu arcum tenſum, altera ſagittam tenētes, ad defenſionem parati. Eo ornatu incedunt vel in bellum, vel ad ſolenne aliquod feſtum & celebre conuiuium profecturi. Ceruorum venatione plurimum delectatur, quorum magna copia in ea Prouincia: nam fœcunda eſt, amœna & ſyluoſa. Fluminibus etiam abundat varii generis piſcibus plenis. In bellum profecturi, colore quopiam corpus quam maxime horrendum poſſunt in modum pingunt.

A

Nobilis Matrona ex Secota.



SECOTA Matronæ, ſatis elegantis ſunt formæ; in publicum prodeuntes, manus decuſſatim pendulas tenent, amictæ pelle elegantiſſime præparata, quæ ab vmbilico ad femora media propendet, & poſteriora etiam tegit: reliquo corpore nudæ. Anteriores capilli reſecti, reliqui ſatis breues, rari, & molles per humeros ſparſi ſunt, corollam capiti impoſitã geſtãtes. Frons, malæ, mentum, brachia & crura, puncturis ornata: collum torques aliquis pũctis inſignitus aut pictus, cingit. Paruis oculis ſunt præditæ, naſo plano & lato, breui fronte & amplo ore: magna ex parte auribus adpendent monilia ex oblongis vnionibus, vel perpolito aliquo oſſiculo; vngues tamen earum non ſunt longi vt mulierum quæ Floridam prouinciam incolunt. Delectantur etiam deambulatione in agros & ſecundum flumina, ad obſeruandum ceruorum venationem & piſcium capturam.

Sacerdos Secotenſis. V



EIVSDEM oppidi Secota Sacerdotes ſatis ſenes ſunt, & rerum magis, vt apparet, periti: in capitis vertice crines criſtæ in modum reſectos habent vt cæteri, ſed reliqui crines attonſi ſunt, illis exceptis qui ſupra frontem naſcuntur limbi petaſi in modum: aliquid præterea in auribus appenſum habent. Chlamyde teguntur ex elegantibus pellibus confecta, pilis extrorſum obuerſis: reliqua parte corporis nuda. Inſignes ſunt Magi, & delectationis gratia flumina frequentant ad arcu petendas & capiendas anates ſylueſtres, cignos & alias volucres.

Nobilis Virgo ex Secota. VI.



VIRGINES nobiliores eodem plane modo amictæ ſunt, vt ſupra memoratæ Matronæ, niſi quod torquis loco craſſiores vniones rotundos, quibus minores globuli ex ære, aut oſſe perpolito permixti ſunt, collo appenſos habent: frontem, malas, brachia, crura punctiunculis ornant: capilli ſupra frontem duplici ſerie reſecti, reliqui pone occiput in nodum collecti; amplum os, oculi ſatis decori, manus plerumque humeris applicatæ, & vbera in virginei pudoris ſignum tegentes: reliquo corpore nudæ, vt ex pictura videre licet. Voluptatem etiam capiunt è piſcium captura quæ fit in amnibus.

Proceres Roanoack.



M*AGNATES & Proceres Inſulæ atq; oppidi* ROANOAC*, verticis capitis crines criſtæ inſtar etiam reſectos habent vt cæteri; reliquos promiſſos alunt vt feminæ, & in nodum pone occiput colligant. filo traiectos vniones auribus appendunt, & ex iiſdem aut ſphærulis, æreis, oſſeve læuigato, armillam in brachio geſtant, neque ſe pingentes neque pungentes: ſed in authoritatis & præcellentiæ ſignum torquem craſsis vnionibus vel æreis globulis vel oſsiculis læuigatis conſtantem e collo ſuſpendunt & æream tabulam quadratam filo traiectam. Pelle eleganter parata & fimbriis ornata, ab vmbilico ad media vſque femora anteriora & poſteriora tegunt vt feminæ. Brachia etiam decuſſatim complicáta tenent inambulantes aut cum alio ſermonem conferentes, prudentiæ ſignũ. Eſt vero* ROANAC *inſula valde amœna & piſcibus abundans, aquarum quæ illam cingunt, cauſa.*

Nobilis Matrona Pomeioocenſis. VIII



CIRCITER viginti ab ea inſula miliaribus, proxime lacum PAGVIPPE, aliud eſt oppidũ POMEIOOC nuncupatum, mari vicinum. Eius oppidi nobiliorum matronarum amictus paululum ab illarum quæ in ROANAC viuunt veſtitu differt: nã capillos in nodum implexos gerunt vt virgines iam dictæ, eodemque modo ſunt punctæ, torque tamen craſsiorum vnionum aut ærearum ſphærularum, oſsiculorum ve perpolitorum quinquies aut ſexies collum cingunt, in eo alterum brachium imponentes, altera manu cucurbitam ſuaui quodam liquore plenam gerentes. Altius reliquis & ſub pectore pelles duplicatas cingũt, quæ anteriore parte ad genua vſque fere propendent, poſteriore parte propemodum nudæ. Pone ſequuntur plerumque illarum filiolæ ſeptennes aut octennes, coriaceo cingulo cinctæ, quod a tergo propendens ſub natibus inter crura reducitur, & ſupra vmbilicum adſtringitur, interpoſito ad pudenda tegenda arborum muſco: exacto autem decennio, pellibus cinguntur vt reliquæ. Pupis & tintinnabulis ex Anglia delatis, maxime delectantur.

Senis Pomeioocenſis hiberna veſtis. IX



POmeiooc ſeniores magna pelle teguntur quæ ſupra humeros colligata, ab vno latere infra genua propendet, altero brachio nudo extra pellem, vt liberius ſit, exerto: ſunt vero illæ pelles vna cum ſuis villis paratæ, aut aliis pellibus villoſis ſuffultæ. Adoleſcentes ne pilum quidem tota facie tolerare poſſunt, ſed quotquot prominent ſtatim euellunt: ſenes autem facti creſcere ſinunt, tametſi raris admodum ſint præditi. Crines etiam in occipite colligant, & criſtam in vertice geſtant vt ceteri. Adiacens regio adeo fœcunda & commoda eſt, vt ne Anglia quidem in multis ei comparari queat.

Vt Matronæ Daſamonquepeuc liberos geſtant. X



IN oppido DALEMVNQVEPEVC, quatuor aut quinque miliaribus a ROANOAC diſtante, matronæ eadem ratione qua ROANOACENSES amiciuntur & pungũtur; corollas tamen capiti non imponunt, nec crura punctiunculis picta habent. Miram habent liberos geſtandi rationem, & a noſtra plane diuerſam: nam noſtræ brachiis ante pectus liberos ſuſtinent, illæ vero prehenſa pueri dextra manu, in tergo gerunt, crus illius ſiniſtrum ſiniſtro brachio amplectentes, ratione ſatis mira & peregrina, vt ex pictura videre licet.



VULGO etiam Magos ſiue Præſtigiatores habent, miros geſtus & ſæpenumero naturæ aduerſos in ſuis incantationibus facientes: cum dæmonibus enim familiariter verſantur, a quibus quid hoſtes rerum gerant, aut eiuſmodi alia ſciſcitantur. Totum caput radunt excepta criſta, quam vt reliqui geſtant, & ſupra aurem auem nigram artis ſuæ ſymbolum. Nudi incedunt excepta pelle, quæ a cingulo propendens verenda tegit: lateri marſupium appendunt, vt in figura expreſſum eſt. Magnam vero fidem adhibent incolæ horum ſermonibus, quos veros eſſe ſæpe experiuntur.

Lintrium conficiendorum ratio. XII.



M*IRA eſt in* VIRGINIA *cymbas fabricandi ratio: nam cum ferreis inſtrumentis aut aliis noſtris ſimilibus careant, eas tamen parare norunt noſtris non minus commodas ad nauigandum quo lubet per flumina & ad piſcandum. Primum arbore aliqua craſſa & alta delecta, pro cymbæ quam parare volunt magnitudine, ignem circa eius radices ſumma tellure in ambitu ſtruunt ex arborum muſco bene reſiccato, & ligni aſſulis paulatim ignem excitantes, ne flamma altius aſcendat, & arboris longitudinem minuat. Pæne aduſta & ruinam minante arbore, nouum ſuſcitant ignem, quem flagrare ſinunt donec arbor ſponte cadat. Aduſtis deinde arboris faſtigio & ramis, vt truncus iuſtam longitudinem retineat, tignis tranſuerſis ſupra furcas poſitis imponunt, ea altitudine vt commode laborare poßint, tunc cortice conchis quibuſdam adempto, integriorem trunci partem pro cymbæ inferiore parte ſeruant, in altera parte ignem ſecundum trunci longitudinem ſtruunt, præterquam extremis, quod ſatis aduſtum illis videtur, reſtincto igne conchis ſcabunt, & nouo ſuſcitato igne denuo adurunt, atque ita deinceps pergunt, ſubinde vrentes & ſcabentes, donec cymba neceſſarium alueum nacta ſit. Sic Domini ſpiritus rudibus hominibus ſuggerit rationem, qua res in ſuum vſum neceſſarias conficere queant.*

Incolarum Virginiæ piſcandi ratio. XIII.

EGREGIAM etiã habent piſcandi in fluminibus rationem: cum enim ferro & chalybe careant, arundinibus aut oblongis virgis piſcis cuiuſdam cancro marino ſimilis caudam concauam pro cuſpide imponunt, quibus noctu vel interdiu piſces figunt, & in ſuas cymbas congerunt: ſed aliorum piſcium ſpinis & ſpiculis vti norunt. Baculis etiam ſeu virgultis in aquam defixis tegetes conficiunt, quas intertexentes in anguſtum ſemper contrahunt, vt ex figura apparet. nunquam apud nos conſpecta eſt tam ſubtilis piſces capiendi ratio, quorum varia genera iſtic in fluminibus reperiuntur, noſtris diſsimilia, & boni admodum ſucci. Jucundum ſane eſt ſpectare incolas modo incedentes & currentes, modo nauigantes per ea flumina quæ plana ſunt, non alta, ab omni ſolicitudine liberos opes ſuis ſucceſſoribus adquirendi, ſua ſorte contentos, atque amicè ſimul viuentes ex his, quæ munificus Deus eſt illis elargitus, nullis tamen pro merito actis ipſi gratiis: adeo barbara eſt hæc natio, & cognitione Dei priuata: nullam enim aliam habent, quam cuius in libro facta eſt mentio.




I B

Crates lignea in qua piſces vſtulant. XIIII



CAPTA piſcium abundantia, ad locum deſtinatum concedunt cibis parandis idoneum: illic defixis in terram quatuor furcis quadrangula area, quatuor ligna imponunt, atque his alia tranſuerſa, cratis ſatis altæ inſtar. Crati piſcibus impoſitis ignem ſubſtruunt, vt aſſentur, non incolarum Floridæ prouinciæ more, qui dumtaxat vſtulant & fumo indurant, vt tota hieme adſeruare poſsint: nam hi nihil ſeponentes omnia aſſant & abſumunt, deinde cũ opus habent recentes aſſant aut elixant, vt poſtea videbimus. Cum vero cratis interdum omnes piſces capere nequeat, reliquos bacillis in terram apud ignem defixis per brãchias appendunt, hac ratione cocturã abſoluentes: diligenter autem obſeruant ne adurãtur. Primis aſſatis, alios recèns allatos crati imponunt, ſubinde cocturam repetentes donec ſatis eduliorum ſe habere exiſtiment.

Fictiliũ vaſorũ in quibus cibũ coquunt forma. XV



SVMMA induſtria figulina vaſa eorum feminæ parare norunt, eaque capacia admodum & tenuia, vt ne figulus quidem currente rota meliora conficere poſsit; huc illuc ea transferentes tanta facilitate vt nos aheneam lebetem. His maſſæ luti impoſitis, ne cadant, ligna circumponunt, quibus incẽſis illorum quiſpiam ſummam curam adhibet, vt ignis circumquaque æqualis ardeat: vaſe ab ipſis aut eorum mulieribus aqua repleto, iniiciunt fructus, carnes, piſcesque, & ſimul omnia percoqui ſinũt inſtar laſtaurocacabi, quod Hiſpani olla podrida appellãt. In lances deinde transfuſa cœtui apponunt, atque ſimul in hunc modum genio indulgent, in victu tamen moderati, ne in morbum incidant. Vtinam eorum exemplum imitaremur; immnes enim eſſemus a tam variis morbis quos ſumptuoſis & intempeſtiuis conuiuiis nobis accerſimus, noua condimenta & gulæ irritamenta ſemper excogitantes, vt ſaturi ſiamus.

Sumendi cibum modus. XVI.



HÆc eſt eorum victus ratio: Storea ſcirpea humi ſtrata, cibum in eius meditullio collocant, deinde in orbem aſsident viri ab vna parte, feminæ ab altera. Cibus eſt mayzi grana elixa, eo quo ſuperiore libro ſcripſi modo, boni admodum ſaporis, ceruina aut alterius animalis caro & piſces: ſobrii tamen ſunt in victu & pctu, inde diuturno tempore viuunt, cum naturæ vim non inferant.

XVII.

Solenne feſtum ad ignem celebrandi ratio.

MAGNO aliquo periculo liberati, mari vel terra, vel bello defuncti, in lætitiæ ſignum, ingentem ſtruunt ignem, circum quem aſſident promiſcue viri & feminæ, manu fructum quendam inſtar peponis aut cucurbitæ rotundæ, quem pulpa & granis exemptis, lapillis aut craſſiuſculis quibuſdam granis implent, vt maiorem ſtrepitum edant, bacillo deinde aptatum tenentes, atque canentes ſuo more ſibi congratulantur, vt ego obſeruaui, & ibidem expreſſi: rara enim res eſt, & obſeruatione digna.


T.B.
17

XVIII.

Virginienſium ſaltandi ratio ſolennibus feſtis.

CERTO anni tempore magnum & ſolenne feſtum celebrant, ad quod vndique confluunt proximorum oppidorum incolæ, ſinguli ſuo more quam maxime poſſunt peregrinum in modum amicti, & in dorſo notis inſigniti natalis loci indicibus. Ampla igitur eſt area in quam conueniunt, circa quam in orbem terræ infixa ſunt tigna ſculpta monialium velatarum capita exprimentia. In orbem porro diſpoſiti ſaltant, canunt, & quam maxime peregrinos comminiſci poſſunt geſtus exprimunt. Medium orbem occupant tres, quæ formoſiſſimæ deligi potuerunt virgines, quæ in vicem amplexæ, quaſi ſaltando ſeſe circumagunt. Hæc omnia poſt ſolis occaſum fiunt æſtus vitandi gratia; ſaltu defatigatis ex orbe digreſſis, alii ſuccedunt, donec peracta ſaltatione, ad conuiuandum commeent, vt in XVI. figura expreſſum eſt.





XIX.

Oppidum Pomeiooc.

HVIVS regionis oppida iis fere ſimilia ſunt, quæ in prouincia Florida, non tamē adeo valida, neque tanta cura adſeruata. Clauduntur quidem in orbem palis, firmiter in terram defixis, anguſto aditu, ſed infirmioribus, vt ex hac pictura videre licet, quæ ad exemplar oppidi POMEIOOC expreſſa eſt. Pauca ſunt in eo ædificia, præter ea, quæ Principi & proceribus ſunt deſtinata: ab vno latere Templum eſt ab aliis ædificiis ſeiunctum, litera A. inſignitum, rotunda forma extructum, ſtoreis tenuibus tectum, & veluti cortinis vndique cinctum, ſine feneſtris, & nullum lumen niſi per ianuam recipiens: ab altero ſunt ædes Principis, ſignatæ litera B. Conſtructæ vero ſunt eorum ædes palis ſatis tenuibus ſimul decuſſatim colligatis, & ſtoreis tectæ, quibus in altum quantum lubet reflexis, lucem & aerem admittunt: nonnullæ etiam arborum ramis teguntur pro hominum arbitrio & voluntate. Feſta ſua celebrant & genio indulgent in media oppidi area, eo quo in XVII. figura dictum eſt modo. Cum porro oppidum ſatis procul a ſtagno diſtet, ingentem ſcrobem C. foderunt, ex qua neceſſariam aquam hauriunt.


A
B
C
T.B.
19

XX.

Oppidum Secota.

OPPIDA palis non clauſa plerumque amœniora ſunt clauſis, vt ex hac pictura patet, quæ oppidum SECOTA ad viuum exprimit: hinc inde enim ſunt ſparſa ædificia, & hortos, E. in quibus naſcitur Tabaco, ab ipſis Vppowoc appellatum: ſyluas item, in quibus ceruos capiunt, atque agros, in quibus ſuum frumentum ſerunt, continent. In agris tabulatum exſtruunt. ſupra quod ædiculam ſeu tugurium hemicycli in modum tectum, F. in quo vigil eſſe poſsit: nam tot ſunt volucres & feræ, vt, niſi diligenter excubias agerent, breui omne frumentum abſumendum ſit, eam ob cauſam vigili ſine intermiſſione vociferandum, & ſtrepitus faciendus. Serie quadam H. illud ſerunt, alioqui alia ſtirps aliam extingueret, nec frumentum debitam maturitatē G. conſequeretur: nam eius folia ampla, magnarum arundinum foliis ſimilia. Aream etiam habent peculiarem, C. in quam cum ſuis vicinis conueniunt ad ſolenne illud ſuum feſtum celebrandum, vt XVIII. pictura demonſtrat: deinde locum, D. vbi peracto feſto conuiuantur. Ex oppoſito rotūdam habent aream, B. vbi ad preces ſolennes faciendas congregantur: a qua non procul diſtat amplum ædificium, A. in quo Regum ſeu Principum tumuli, vt ex vigeſima ſecunda figura apparebit. Hortos etiam habent, quibus melopepones alere ſolent, littera I. notatos, locum ſimiliter, K. in quo ignem ſolennibus feſtis ſtruunt, & paulo extra oppidum, flumen, L. vnde aquam hauriunt. Iſti ergo ab omni auaritia liberi, genialiter duntaxat viuunt: ſed eorum feſta noctu celebrantur; eam ob cauſam luculentos ignes ſtruunt, ne in tenebris verſentur, & vt ſuam lætitiam teſtentur.


L
F
E
K
G
E
H
I
D
C
B
A
T B
20

Idolum Kiwaſa. XXI.

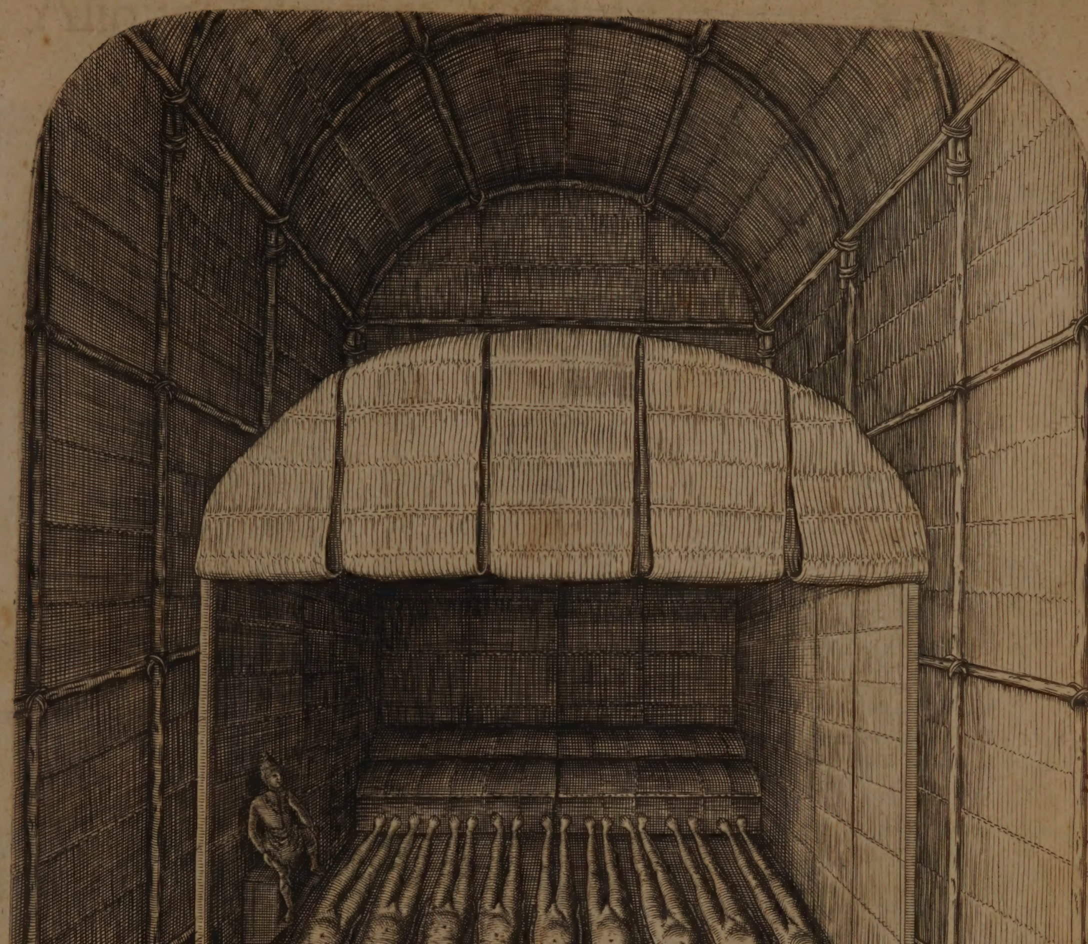


IDOLVM habent huius regionis incolæ KIWASA *appellatum, e ligneo trunco elaboratum, quatuor pedes altum, cuius caput Floridæ incolarum capita refert: facies carneo colore depicta eſt, pectus albo, reliquum corpus nigro, crura etiam pictura alba variegata: è collo torques pendent ſphærulis albis conſtantes, quibus intermixtæ ſunt aliæ teretes ex ære, magis ab illis æſtimato, quam aurum vel argentum. Eſt illud idolum in templo oppidi* SECOTA *repoſitum tamquam cuſtos Regiorum cadauerum. Bina interdum habent in templis huiuſmodi idola, nonnunquam tria, non plura: quæ cum obſcuro loco ſint repoſita, horrenda apparent. Aliam non habent iſti miſeri Dei notitiam, tametſi exiſtimem eius cognitionis eſſe admodum cupidos: nam cum nos in genua procumberemus ad preces ad Deum fundendas, nos imitabantur, & labra mouere nos obſeruantes, idem faciebant: quare veriſimile eſt iſtos facile ad Euangelii notitiam perduci poſſe. Deus illis hanc gratiam concedat.*

XXII.

Regulorum Sepulcra.

AD ſuorum WEROWANS *ſiue Principum ſepulturam, tabulatum exſtruunt nouem aut decem pedes altum, eo quo hac figura exprimitur modo, cuius ſolo ſtoreis inſtrato, imponunt ſuos Principes extinctos, hac ratione. Primum cadauer exenterant, deinde pelle adempta, quidquid eſt carnium oſsibus tenus auferunt: has ab oſsibus ſeparatas ſole reſiccant: probe reſiccatas ſtoreis inuoluunt, & cadaueris pedibus adponunt. Oſſa deinde (ſimul adhuc cohærentia, ligamentis etiamnum integris nec corruptis) corio inducunt, & ita cadauer componunt, ac ſi carnes non fuiſſent ademptæ: huic corpori ita conformato genuinam pellem adaptant, & apud aliorum Principum cadauera in ſua ſerie deponunt. Apud hæc, idolum* KIWASA, *cuius præcedente capite meminimus, reponitur: nam perſuaſum illis eſt id ſuorum Principum cadauera tueri. Sub eo porro tabulato illorum ſacerdotum quiſpiam ſuum habet domicilium, qui noctes & dies preces admurmuret, & cadauerum curam habeat: is pro cubili binas ferarum pelles extenſas habet: ſi frigus vrgeat, incenditur focus quo calefieri poſsit. Sic edocti ſunt Natura iſti miſeri, etiam à morte ſuos Principes venerari.*


22

Aliquot Heroum Virginiæ Notæ. XXIII.



TOTIVS Prouinciæ incolæ magna ex parte notam in dorſo expreſſam habent, qua dignoſci queant cuius Principis ſint ſubditi, aut ex qua regione oriundi. Ea de cauſa nos notas hac figura expreſsimus, additis locorum nominibus, vt facilius diſcerni poſsint: quam induſtriam illis elargitus eſt Deus, licet admodum ſint ſimplices: atque vt verum fatear, nec probiores nec magis pacificos videre memini.

Notæ porro quas obſeruaui, ſunt hîc ſerie quadam repoſitæ.

Quæ littera A. inſignita eſt, Wingini *eſt, Domini in Roanoac.*

B. litteram habens, Wingini *affinis eſt.*

C. & D. litteris inſignitæ, ſunt diuerſorum Heroum in SECOTA.

Quibus vero additæ ſunt litteræ E. F. G. præcipuorũ virorũ in Pomeiooc & Aquaſkogoc.

PICTORVM,
BRITANNIAE PARTEM OLIM INCOLENTIVM ALIQVOT icones.

QVi mihi Incolarum Virginiæ icones dedit Pictor, ſubſequentes etiam quinque tradidit, in vetere quadam Anglica hiſtoria, vt affirmabat, repertas. Eas præcedentibus ſubiungere operæprecium eſſe duxi, ad demonſtrandum, Britanniæ incolas non minus aliquando fuiſſe ſylueſtres ipſis Virginenſibus.

E

Picti icon I.

PICTI Britanniæ, quam nunc Angliam vocant, partem incolentes, ſylueſtres fuerunt: vniuerſum autem corpus pingebant, eodem quo in hac figura exprimitur modo. Capitis comam alebant in humeros vſque propendentem, anteriores vero capillos in frontem cadentes præcindebant, faciem radebant præter labrum ſuperius. Pectus capitis alicuius auis pictura erat inſignitum, mammæ veluti ſolaribus radiis notatæ. Aluo adpingebant horribilem quandam laruam, radios ad media vſque femora producentem: in vtroque genu leonum capita, in cruribus tamquam piſcium ſquamas, ſcapulis gryphorum capita, brachii ſerpentes obuolutos adpingebant. Collum cingebat ferreus annulus, atque medium corpus ſupra aluum & coxas alius ſimilis, e quo, de catenula propendebat acinacis. Læua clypeum geſtabant, dextra haſtam, cuius ferrum lilii formam exprimebat, & vtrimque appendices habebat; infima pars rotundo globulo includebatur. Superatis hoſtibus, eorum capita abſciſſa referebant.


T·B·J·

Feminæ Pictæ icon II.

NON minus bello feroces erant Pictorum vxores ipſis maritis, & ſequenti ratione erant cultę. Capitis nudi ſolutos & ſparſos capillos fluitare ſinebant: humeri gryphorum capitibus inſigniebantur; cubiti & genua, leonum aut alterius cuiuſpiam ferę rictibus, prout illis in mentem veniebat. Pectori, lunę creſcentis forma, maiuſculęque ſtellę, cuius latera quatuor alię minores claudebant, impreſſa erat: vbera ſolaribus radiis, & inter hęc ſtomachus magnę ſtellę radiantis forma, latera cuſpidibus quibuſdam notata erant, aluus cum vmbilico Solis ſuos radios eiaculantis ſpecie inſignitus. Brachia, coxę, crura, variis figuris eleganter depicta. Ferreum annulum in collo, & ferreum cingulum vt viri geſtabant, e quo acinacis de catenula ſuſpenſus: altera manu haſtam, altera bina iacula tenentes.


T·B· 2·

Alterius viri Pictis vicini icon IIII.

FVIT etiam in Britannia alia natio Pictis vicina, veſtem aut ſagum e laneo vel lineo panno confectum induta; reliquo corpore nudo. Viri, capitis comam longam alebant, & ſuperioris labri barbam, malarum & menti reſectis pilis, vt Picti: lato cingulo corpus adſtringebant, e quo acinacis cum clypeo dependebat, haſtam manu tenentes, cuius infima pars orbiculari globo munita erat, vt ex hac pictura conſpici poteſt.


T B 4

Feminæ Pictis vicinæ icon V.

HORVM Feminæ eodem quo Viri modo ſunt amictæ, præterquam quod earum veſtis ante pectus ſuperiore parte aperta, ligula aliqua adſtringebatur, quemadmodum noſtrates feminæ interiorem veſtem claudere ſolent: vbera tamen libera pendere ſinebant. Similia viris arma geſtabant, nec minus in bello feroces erant.



INTERPRES
LECTORI.

BRITANNOS coloribus corpus inficere ſolitos, veteres Auctores etiam ſcripſere. Primus enim e Romanis qui Britannorum meminit, & aduerſus eos bellum geſſit Julius Cæſar, Comment. De Bello Gallico libro V. ita ſcribit:

Omnes vero ſe Britanni glaſto inficiunt, quod cæruleum efficit colorem; atque hoc horribiliore ſunt in pugna aſpectu, capilloque ſunt promiſſo, & omni parte corporis raſa, præter caput & labrum ſuperius. Uxores habent, &c.

PLINIUS item lib. Hiſtor. Naturalis XXII. cap. I. De Gentibus, quæ formæ & ritus perpetui gratia corpus pingunt ita ſcribit: Jllinunt certe aliis aliæ faciem in populis Barbarorum feminæ, mareſque etiam apud Dacos & Sarmatas corpora ſua inſcribũt. Simile plantagini glaſtum in Gallia vocatur: quo Britannorum coniuges nuruſque toto corpore oblitæ, quibuſdam in ſacris & nudæ incedunt. Æthiopum colorem imitantes.

At qui ſubſequentibus Imperatoribus vixerunt Britanni, magis ad eos quorum icon hîc exhibetur accedere videntur. Nam Herodianus lib. III. in vita Seueri Jmperatoris, qui diu in Britannia bellum geſſit, foſſamque & vallum ferocioribus & indomitis gentibus obiecit, ſic ait:

Per eas igitur paludes barbari ipſi natant, excurſantque ad ilia vſque demerſi, ac pleraque corporis nudi cœnum contemnunt. Neque enim veſtis vſum cognorunt, ſed ventrem atque ceruicem ferro incingunt, ornamentum id eſſe atque diuitiarum argumentum exiſtimantes, perinde vt aurum cæteri barbari. Quin ipſa notant corpora pictura varia, & omnifariam formis animalium, quocirca ne induuntur quidem, videlicet

picturam corporis ne adoperiant. Sunt autem bellicoſiſſima gens, atque auidiſſima cædis, tantum ſcuto anguſto, lanceaque contenti: præterea gladio nudis corporibus dependente: loricæ & galeæ penitus ignorant vſum, impedimentum id eſſe tranſgrediendis paludibus arbitrantes, quarum vaporibus æſtuque cælum ibi ſemper caliginoſum, &c.

MEMINIT etiam Pictorum & Scotorum Claudianus in hoc verſu:

Ille leues Mauros, nec falſo nomine Pictos
Edomuit, Scotumque vago mucrone ſecutus.

NVLLVS vero ſcribit vxores eorum armatas ad bellum profectas.

INDEX

INDEX PRAECIPVARVM RERVM, QVAE IN HAC Narratione continentur.

A.

Abies 23
Accipitres 21
Acipenſer 21
Æſalo 21
Allium 18
Alumen 8
Anſeres 21
Aquifolia 24
Ardeæ 21
Arundo ſaccarifera 19
Aſcopo arbor 24
Atriplicis genus 14.15
Auium varia nomina. 21

B.

Bombyces. 7

C.

Chalcanthum 8
Calx 25. Cancri 21
Cannabis 8
Caſſaui 18
Caſtaneæ 18
Cedrus 9.24
Cerui 20
Chappacor 11
China adulterina 17
Ciuetta 10
Cocushaw 18
Corylus 24
Cuniculi 20
Cygni. 21

F.

Fagus 24
Ferrum 10
Flos Solis 14.15
Fraga 19
Fraxinus. 24

G.

Grues 20
Gummi varii generis. 11

H.

Habaſcow 18
Haleces. 21

Index.

I.

Iſatis. 12

K.

Kaishucpenawk radix 17
Kewas idolum 27
Kewaſówok. 27

L.

Linum. 8

M.

Macócqwer 14.15
Maguówoc 20
Mangúmmenauk 19
Mayz & eius genera 13
Meſpila 18
Metaqueſunnauk 19
Mora 19
Mugiles 21
Muſculi 21
Muſtela odorata. 10

N.

Nux iuglans. 18.23

O.

Okeepenawk radix 17
Okindgier 14
Olei genera 9
Openawk radix 17
Oſámener 19
Oſtrea 21
Oſtreorum teſtæ. 25

P.

Pagatówr 13
Palumbes 20
Paſſeres piſces 21
Pauones 20
Pelles ceruinæ 10
Perdices 20
lutræ 10
zibellinæ 10
Piſa ſylueſtria 19
Piſces capiendi ratio 21
Pix 8
Popoguſſo 27
Pſittaci 21
Pummuckoner. 19

Q.

Quadrupedes varij generis 20
Quercus. 23

R.

Rafus Lane 34
Raiæ 21
Rakiock arbor 24
Reſinæ 8
Richardus Greinuile 33
Roanoac inſulæ amplitudo. 8

S.

Saccari cannæ 12
Sacquenummener 19
Sagatémener 19
Salix 24
Sapúmmener 19
Saquenukot 20
Saſſafras 9.24
Sciurus 20
Seekanauk 21
Sericea herba. 7

T.

Tabaco 16
Tangomóckómindge 11
Terebinthina 8
Teſtudo 22
Tincturæ variæ 11
Trutæ 21
Tſinaw 17
Turſiones. 21

V.

Virginiæ aër ſanus & temperatus 33
Virginiæ clima 7.12.32
Virginiæ ſolum fertile 14.33
Virginienſes Chriſtianam religionem amplectendi deſiderio flagrant 29
Virginienſes Europæas res admirantur

Literal translation of Title

A wonderful yet true narrative of the manners and customs of the inhabitants of Virginia quite recently settled by the English who have been formed into a Colony by Sir Richard Grenville in the year 1585. - the expense of this publication having been borne by Sir Walter Raleigh Governor General by the authority of Her most serene Highness the Queen of England.

Written in the English tongue by Thomas Haricot a servant of that same Sir Walter and who was sent into the Colony to study the geography of the region.

First translated into Latin by C.C.A.

Imprint

Francofurte Ad Moenum
Typis Ioannis Wecheli sumtibus vere Theodori
(De Bry anno M.D.XC. (1590)
Venales Reperiuntur in Officina Sigismondi
Frerbendii

Quarto edition Vellum, illustrated title page, and the Royal Arms, also, map and 29 large engravings, many of them full page size, by Gilbert Van Veen Dutch Engraver 1566.-1628. and Theodore de Bry Flemish Engraver 1528.-1598.

Total / 748

Index.

tur. 28. miram de Anglis opinionem concipiunt. 28. 31. morbo ignoto affliguntur. 29. vindictæ cupidi 30
Virginenſium ædes vt ſtructæ 26
arma. 25. mores, ibid. oppida vt munita, ibid. religio 26
Vitis 9.19
Vlmus 24
Vniones 11
Vppówoc 16
Vrſi 9.20
Vrſi pinguedo 9
Vrſos capiendi ratio. 20

W.

Walterus Ralleigh 33
Wapeih terræ medicatæ genus 8
Waſſewour 11
Wickonzówr 14
Winauck 9
Wingina Wirowans 29.30.

F I N I S.

HARIOT, Thomas [1560-1621].

Admiranda naratio fida tamen, de commodis et incolarum ritibus Virginiae, nuper admodum ab Anglis ... inventae ... Anglico scripta sermone ... nunc autem primum latio donata a C.C. A. [Addendae sunt Pictorum, Britanniae partem olim incolentium aliquot icones.] engr. t.p., illus. & map. 3 pts.

fol. Frankfort: J. Wechel for T. de Bry. 1590.

The engravings are by T. de Bry & G. van Veen.

[cont. on next card]

MENDAE QVAE TYPOGRAPHICAS OPERAS FVGERVNT, SIC

emendandæ: prior numerus pag. alter verſum indicat.

Pag.10.verſ.25.lignorum copia 11.32.periculum: indi 12.6.colores quos iſtic 14.7.WIKOZÓWA verſ.11.dele va. verſ.12.dele rietatis gratia 16.12.ſecalem nullam 19.7.nilla nuncup verſic.8. Metaqueſunnauk, cochinilla. verſic. 9.cochinilla 25.7.inſulas Tenet. 27.27.ſcelerato quo 28.10. in fures, 31.22.accidentis, cuius verſ.28.oppidis, ob 32.22. eò ſuos term verſ.38.& piſces neceſſaria, 34.6.quam pub.

In Iconibus.

Icone II. verſ.4.in interiora. Picti icone, verſ.6.ſcindebant verſ. 10.brachiis ſer. Pictæ ico. verſ.10.cie inſignita.

IMPRESSVM FRANCO-
furti ad Mœnum apud Ioannem Wechelum,
impenſis Theodori de
Bry.

Anno M D XC.